

KEMI-TORNION AMMATTIKORKEAKOULU

Koululaisten aamu- ja iltapäivätoiminta tukena arjessa

Heidi Saarela

Sosiaalialan koulutusohjelman opinnäytetyö
Lapsi- ja nuorisotyö
Sosionomi (AMK)

KEMI 2012

TIIVISTELMÄ

KEMI-TORNION AMMATTIKORKEAKOULU

Opinnäytetyön tekijä:	Heidi Saarela
Opinnäytetyön nimi:	Koululaisten aamu- ja iltapäivätoiminta tukena arjessa
Sivuja (joista liitesivuja):	57+(11)
Päiväys:	20.11.2012
Opinnäytetyön ohjaaja(t):	Päivi Muranen & Tuija Takkula
Opinnäytetyön kuvaus:	<p>Opinnäytetyöni tarkoituksena oli selvittää koululaisten aamu- ja iltapäivätoiminnan merkitystä palveluna. Turvaako toiminta ensimmäisen ja toisen vuosiluokan oppilaiden kouluarkea riittävästi ja oliko saatava aamu- ja iltapäivätoiminta vanhempien mielestä laadukasta Haukiputaalla Länsituudessa ja Jatulissa toimintakautena 2011–2012.</p> <p>Teoreettinen ja käsitteellinen esittely:</p> <p>Tutkimukseni teoriaosuudessa käsitteelen lapsiperheiden arkea ja lapsen yksinoloa. Kerron vanhempien mahdollisuuksista vaikuttaa lapsen yksinoloon varhaisina kouluvuosina. Avaan aamu- ja iltapäivätoiminnan historiaa, sekä kerron aamu- ja iltapäivätoiminnan nykytilannetta.</p> <p>Metodologinen esittely:</p> <p>Tutkimukseni on kvalitatiivinen. Keräsin aineistoni kohderyhmälle suunnatulla kyselylomakkeella, joka sisälsi sekä monivalintakysymyksiä ja avoimia kysymyksiä. Kohderyhmäni oli Länsituulen ja Jatulin aamu- ja iltapäivätoiminnassa mukana olevien lasten vanhemmat. Kyselylomakkeen sai yhteensä 43 perhettä ja kyselyitä palautettiin yhteensä 21. Vastausprosentiksi kyselystä tuli 51,2.</p> <p>Keskeiset tutkimustulokset ja johtopäätökset:</p> <p>Vanhemmat ovat pääosin tyytyväisiä Länsituulen ja Jatulin koululaisten aamu- ja iltapäivätoiminnan laatuun ja sen tämänhetkiseen muotoon. Vanhemmat tuovat esille myös epäkohtia, kuten Länsituudessa he haluaisivat aamu- ja iltapäivätoiminnalle omat tilat koululta. Länsituulen ja Jatulin vanhempien välillä tyytyväisyydessä ei ollut juurikaan eroja. Koululaisten aamu- ja iltapäivätoiminnan koetaan pääosin turvaavan kouluarkea. Vanhemmilla on yleistä tiedon puutetta aamu- ja iltapäivätoiminnasta, johon pitäisi jatkossa panostaa enemmän.</p>
Asiasanat:	lapsiperheet, laatu, aamupäivätoiminta, iltapäivätoiminta

ABSTRACT

KEMI-TORNIO UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

Author:	Heidi Saarela
Thesis title:	Befor and after school activity
Pages (of which appendixes):	57+(11)
Date:	20.11.2012
Thesis instructor(s):	Päivi Muranen & Tuija Takkula
<p>Thesis description: My bachelor's thesis purpose is to find out importance of before and after school activity services. Does activity help kids with their first years at school? Are parents satisfied to quality of before and after school activities in positions Länsituuli and Jatuli in Haukipudas?</p> <p>Theoretical summary: In the theoretical part I concentrate to families with children in the current situation and children`s loneliness before and after schooldays. In this study I will tell you about opportunities which help parents to decrease the loneliness of children. After that the history of before and after school activities. I also clarify the situation of those in nowadays.</p> <p>Methodological summary: This thesis is qualitative research. Material was collected by using a questionnaire what was pointed to target group. The questionnaire includes questions which are multiple-choice questions and there were also open questions. The target group was parents of children who participate activity services in Jatuli and Länsituuli. The questionnaires were delivered to 43 family and 21 families returned it. The response rate was 51, 2 percent.</p> <p>Main results and conclusions: Though parents are superficially satisfied to quality of Länsituuli and Jatuli, they also lift up grievances that they are not satisfied. For example they are disappointed because in Länsituuli does not have own facilities for before and after school activities. There was a very little difference in results between Länsituuli and Jatuli. Children`s parents think that activities protect their kids schooldays. Parents have a lack of knowledge about activities and it means that parents should have more information about before and after school activities.</p>	
<p>Key words: families with children, quality, before- school activities, after- school activities</p>	

SISÄLLYS

TIIVISTELMÄ.....	2
ABSTRACT.....	3
1. JOHDANTO.....	5
2. LAPSIPERHEIDEN ARKEA TÄNÄ PÄIVÄNÄ.....	7
2.1 Työn ja perhe-elämän yhteensovittaminen.....	7
2.2 Lapsen yksinolo.....	9
2.3 Pientä helpotusta pienten koululaisten yksinoloon.....	12
3. AAMU- JA ILTAPÄIVÄTOIMINTA SUOMESSA.....	15
3.1 Aamu- ja iltapäivätoiminnan historia.....	15
3.2 Yhteiset tavoitteet, yhteiset päämäärät.....	18
3.3 Toiminnan sisältöä ohjaavat tekijät.....	22
3.4 Erityistä tukea tarvitsevat lapset aamu- ja iltapäivätoiminnassa.....	23
3.5 Aamu- ja iltapäivätoiminnan järjestäminen, suunnittelu ja arviointi kunnassa.....	25
4. AAMU- JA ILTAPÄIVÄTOIMINTA HAUKIPUTAALLA.....	29
4.1 Kuntaliitoksesta lyhyesti.....	29
4.2 Aamu- ja iltapäivätoimintaa ja sen laatua ohjaavat tekijät.....	29
5. TUTKIMUKSEN TOTEUTUS.....	33
5.1 Opinnäytetyöni prosessina.....	33
5.2 Kohdejoukko ja tutkimusmenetelmät.....	34
6. TUTKIMUSTULOKSET JATULIN AAMU-JA ILTAPÄIVÄTOIMINNASTA	37
6.1 Jatulin aamu- ja iltapäivätoiminnan esittely.....	37
6.2 Kyselyn tulosten esittely.....	37
6.2 Tulosten tarkastelua.....	42
7. TUTKIMUSTULOKSET LÄNSITUULESTA.....	44
7.1 Länsituulen aamu- ja iltapäivätoiminnan esittely.....	44
7.2 Kyselyn tulosten esittely.....	44
7.3 Tulosten tarkastelua.....	49
8. JOHTOPÄÄTÖKSET JA POHDINTA.....	52
LÄHTEET.....	56
LIITTEET.....	58

1. JOHDANTO

Lapsen tärkein kasvuympäristö on oma perhe, johon lapsella on syvimmat, pysyvimmät ja jatkuvimmat suhteet. Varhaislapsuudessa merkittävin vuorovaikutussuhde muodostuu lapsen ja vanhempien välille. Lapsen kasvaessa välittömät vuorovaikutussuhteet laajenevat perheen ulkopuolelle isovanhempiin, muihin sukulaisiin, perheen tuttaviiin, päivähoitajaan, kavereihin, opettajaan ja muihin lapsen ympäristössä välittömästi vaikuttaviin ihmisiin. Lapsuus on päivä päivältä suojellumpaa. Lapsia suojellaan ruumiillisesti vaaralliseksi oletetuilta ympäristökokemuksilta, mutta samalla myös näkemiseltä ja havainnoimiselta. Vanhemmat haluavat lapsilleen turvallisen lapsuuden, joka ei vahingoita lasta psyykkisesti eikä fyysisesti. (Hujala & Puroila & Parrila & Nivala, 2007, 22; Starndell & Haikkola & Kullman, 2012, 177.)

Kyselyssä, jonka olen kohdistanut aamu ja iltapäivätoiminnassa mukana olevien lasten vanhemmille, pyrin selvittämään aamu- ja iltapäivätoiminnan merkitystä palveluna. Turvaako se pienen koululaisen arkea riittävästi vai kokevatko vanhemmat sen riittämättömänä tukena? Onko toiminta laadukasta? Opinnäytetyöni aihe kumpuaa perheiden arjesta, jonka keskiössä ovat lapset. Keväällä 2011 kävin keskustelua erään aamu- ja iltapäivätoiminnan vastaavan ohjaajan kanssa. Keskustelusta kävi ilmi, että ensimmäisen ja toisen luokan oppilaista kaikki hakeneet eivät saaneet aamu- ja iltapäivätoiminnan parista paikkaa, mikä aiheutti huolta vanhemmille.

Tällä työllä haluan tuoda esille aamu- ja iltapäivätoiminnan tärkeyttä, jotta se säilytettäisiin ja sitä kehitettäisiin tarpeen niin vaatiessa. Käsittelen teoriaosuudessa koululaisten aamu- ja iltapäivätoimintaa laajasti, sekä kerron lapsiperheiden arkea ohjaavista tekijöistä, jotka vaikuttavat lapsien yksinoloon. Kerron tämänhetkisen tilanteen aamu- ja iltapäivätoiminnan järjestymisestä ja toimivuudesta. Kohdistan työni Haukiputaalle, josta keräsin myös tutkimusaineistoni. Työni tarkoituksena on tuoda vanhemmilta kyselyn muodossa palautetta aamu- ja iltapäivätoiminnasta, joka tukee toiminnan laadun kehittymistä. Opinnäytetyöstäni on solmittu hankesopimus Oulun kaupungin kanssa.

Lapsiperheille suunnatut palvelut eivät oman näkemykseni ja muilta kuulemani palautteen mukaan vastaa nykyperheiden tarpeita. Riittämättömyys johtuu esimerkiksi

muuttuneista työkäytänteistä. Jokaisella lapsella tulisi olla oikeus kasvaa turvallisessa ja mielekkäässä ympäristössä, jonka toteutumisesta tulisi kantaa vastuuta yhteisvastuullisesti.

Perheillä on vähemmän keskinäistä aikaa nykyisin pidentyneiden ja monimuotoisten työpäivien vuoksi, jolloin lapset viettävät näin ollen enemmän aikaa ilman aikuisen valvomista tai koulupäivien jälkeen järjestetyssä iltapäiväkerhossa tai harrastuksissa. Näin myös ajatukset perhekeskeisestä kasvatuksesta ovat murentuneet ja tilalle on tullut tasavertainen kasvatuskumppanuus kodin ja varhaiskasvatuksen välille. (Alasuutari, 2003,26.)

2. LAPSIPERHEIDEN ARKEA TÄNÄ PÄIVÄNÄ

2.1 Työn ja perhe-elämän yhteensovittaminen

Jotta ymmärtäisimme aamu- ja iltapäivätoiminnan merkityksen tässä yhteiskunnassa, täytyy syventyä perheeseen ja sen arkikulttuuriin. Perheen määrittelyminen ei ole yksinkertainen tehtävä, sillä jokaiselle yksilölle on muodostunut omat käsityksensä perheestä. Perheelle yhteiskunnallisena instituutiona on keskeistä millaisia tehtäviä sillä on. Perhesosiologien mukaan perheestä puhuttaessa viitataan viiteen eri asiaan. Asumiseen: perhe on yhteisö, joka elää saman katon alla. Parisuhteeseen: perheeseen liitetään yleensä kahden eri sukupuolen, mutta joskus myös kahden samaa sukupuolta olevan aikuisen välinen suhde sekä seksuaalisuuden, vallan ja rakkauden järjestelmä. Sukupolvien väliseen suhdejärjestelmään: perheeseen kuuluvat kasvatus, suvun jatkaminen ja huolenpito. Sukulaisuusjärjestelmään: perhe on verkosto toisilleen sukua olevista ihmisistä. Talouteen: perhe on talousyksikkö, joka osallistuu aineelliseen tuotantoon ja jäsentensä taloudelliseen ylläpitoon. (Karlig, Ojanen, Sive`n, Vihunen, & Vile`n, 1997, 23.)

Perhe on osana yhteiskuntaa. Perheen sisäiseen hyvinvointiin ja järjestykseen vaikuttavat päivähoitomahdollisuudet, aamu- ja iltapäivätoiminta, koulumatkat, työolosuhteet ja lapsiperheille tarkoitetut palvelut ja tuet. Nykyään suomalaiset perheet ovat yksinäisiä, yksinäisyydellä viitataan siihen kun ydinperheissä on nykyään vain 2-4 jäsentä. Perheiltä puuttuu varsin usein lähisukulaiset ja ystävät läheltä, sillä työn perässä on saatettu muuttaa eri paikkakunnalle. Melko usein olen kuullut ihmisten tuovan arkikeskustelussa esille, kuinka entisaikaan oli yhteisöllisempää ja taloudessa saattoi asua useampi sukupolvi, jotka huolehtivat toinen toisistaan. Meillä Suomessa varsinkin yhteisöllisyys sukulaisten ja naapureiden kanssa on pientä verrattuna muihin länsimaihin. Isovanhempia ei ole monellakaan arjessa ja perheiden tukiverkosto on suppea. Vanhemmat kokevat näin jäävänsä yksin kasvattamisen kanssa. Järjestöt ja seurakunnat ovat alkaneet tuottaa lapsiperheille palveluita ja verkostoja, kuten perhekahvilatoimintaa. Ne ikään kuin antavat ensiapua kuntien huonoon taloudelliseen tilanteeseen, josta ei riitä määrärahoja kodinhoitoapuun. (Jokela & Pruuki, 2010, 9; Kyrönlampi-Kylmänen, 2010, 44)

Vuodelta 2008 peräisin olevassa tutkimuksessa kerrotaan suomalaisten kantavan työn ja perheen yhteensovittamista jopa yli oman ydinperheensä. Ydinperheeseen lasketaan kuuluvaksi vanhemmat ja heidän lapsensa. Tällä tarkoitetaan sitä, että vanhemmat huolehtivat yhä useammin omien lastensa lisäksi omista vanhemmistaan ja isovanhemmista. Huolenpito on yleisempää yli 35-vuotiailla palkansaajilla ja selvästi yleisempää yli 45-vuotiailla. Tietysti on myös melko yleistä, että isovanhemmat auttavat omia lapsiaan lasten hoidossa. Näkisin, että isojen ikäluokkien tultua vanhuusikään tulee yleistymään, että kouluikäisten lasten vanhemmat hoitavat omia vanhempiaan. Ilmiötä kasvattaa se, kun omat lapset tehdään entistä myöhemmin. Kaikki nämä yhdessä lisäävät painetta lapsiperheissä. (Lammi-Taskula, Salmi & Parrukoski 2009, hakupäivä 15.9.2012)

Tutkimukset ovat osoittaneet, että kiire, kireät aikataulut, jonossa olevat työt ja vähäiset mahdollisuudet vaikuttaa työmenetelmiin, työn sisältöön ja työaikoihin ovat yhteydessä ahdistukseen, masennukseen ja väsymykseen. Työn aiheuttama väsymys heijastuu vanhempana oloon. Vanhemmilla on riittämättömyyden tunteita ja he tuntevat itsensä voimattomiksi kasvatustehtävässä. Lapsilähtöinen vanhemmuus heikentyy, koska vanhemmat eivät jaksaa ottaa huomioon lapsensa mielipiteitä ja tarpeita suotuisalla tavalla. Nämä asiat vaikuttavat lapsen itsearvostukseen ja ovat vaikuttamassa lapsen itsehallintaan, joka saattaa näkyä jopa aggressiivisuutena. Lapsen suotuisalle kehitykselle ei riitä niin sanottu ”laatu-aika”, jolloin vanhemmat käväisevät lapsen maailmassa. (Pulkinen 2002, 150.)

Suomessa on paljon yleisempää, että molemmat vanhemmat käyvät kokopäivätyössä, kuin muissa länsimaissa. Vanhemmilla olisi oikeus työajan lyhentämiseen, kun lapsi aloittaa koulunkäynnin, mutta harva käyttää tätä mahdollisuutta. Käsittelen työajan lyhentämistä ja sen mahdollisuuksia myöhemmin. Lapsiperheiden toimeen tulo on yleisesti heikompaa Suomessa kuin muun tyyppisten talouksien. Lapsiperheillä on paljon kulutustarpeita, usein meneillään on monta päällekkäistä asiaa, jotka vaativat paljon rahaa. Esimerkiksi oman talon rakentaminen saattaa olla ajankohtaista. Toimeentuloa paikatakseen vanhemmat tekevät pitempää viikkotyöaikaa kuin lapsettomat taloudet. Työ sijoittuu myös varsin usein epätyypillisiin aikoihin, kuten iltoihin, öihin ja viikonloppuihin. Vanhemmat työskentelevät nykyään paljon myös kotoa käsin, mutta se taas lisää vapaa-ajan ja työajan sekoittumista keskenään. Lasten

kokemaa on, että nykyvanhemmat ovat liikaa ansiotyössä ja lapset kaipaivat enemmän aikaa vanhempiensa kanssa. (Pulkkinen 2002, 150–151 ;Jokela & Pruuki 2010,9.)

Vuonna 2002 joka kolmannen lapsen äiti teki -ilta, -yö ja viikonlopputyötä ja useamman kuin joka toisen lapsen isä teki samoin. Harvan kouluikäisen lapsen vanhempi siis tekee työvuoroja kello 8 ja 16 välillä. Yksinhuoltajavanhempien määrä on suuri, kuka heidän kouluikäisistä lapsistaan huolehtii kun he tekevät vuorotyötä? Olen törmännyt omassa elämässäni vuorotyötä tekevään äitiin, joka on yksinhuoltaja lapselleen. Yksinhuoltajaäidin lapsi nukkui yksin kotona yöt äidin ollessa töissä. Jos Suomeen tulisi lainsäädäntö, jolla kielletäisiin alle 12-vuotiaan yksinolo, niin työelämän tulisi järjestäytyä lainsäädännön myötä uudelleen. Jos näin joskus tapahtuisi, työnantajien olisi järjestettävä työvuorot niin, että lastenkasvatustehtävästä vastuussa olevat ihmiset saisivat tehdä päivään sijoittuvat työvuorot. En tosin henkilökohtaisesti usko, että sellainen voisi tapahtua, koska se koettaisiin jollain tapaa syrjivänä tai kilpailutilanteena perheettömiä kohtaan tai perheellisiä alettaisiin syrjiä työelämässä. (Pulkkinen 2002, 152.)

2.2 Lapsen yksinolo

Tässä osiossa tulen käsittelemään lapsen yksinoloa, mutta sitä ennen on hyvä syventyä hieman lapsen kehitykseen ikävuosilta seitsemän ja kahdeksan, jotta hahmottaa kehitykselle ominaiset piirteet. Varhaiskouluikäinen, joka on ensimmäisen tai toisen luokan oppilas, elää keskilapsuutta, joka käsittää 7-vuotiaasta 12-vuotiaaksi kestävä ajanjakson. On koettu, että Suomessa koulun aloittamisikä on sopiva, koska keskilapsuuden alkaessa lapsen keskushermosto on kehittynyt riittävästi ja hän on valmis vastaanottamaan opetusta. Nopea kasvun jakso sijoittuu koulunaloitusikäen, kuuden ja kahdeksan vuoden välille, jolloin tiedonkulku hermosoluissa nopeutuu. Aivojen toiminnasta olemassa olevalla tiedolla on pystytty näyttämään todeksi, että myönteisillä vuorovaikutussuhteilla on iso rooli keskushermoston kehittymisessä suotuisaksi. Lapsen kognitiivista kehitystä tutkinut sveitsiläinen Jean Piaget oli aikansa pioneeri. Hänen mukaan seitsenvuotiaalla lapsella on kaksi uutta ja merkittävää kykyä,

hän kykenee keskittymään omaan tehtäväänsä, mutta myös kykenee tekemään yhteistyötä toisten kanssa. (Pulkinen 2002, 105 ; Parvela & Sinkkonen 2011, 30.)

Lapsi on täysin riippuvainen perheestään pitkään, vaikka perheen merkitys muuttuukin koko kehityksen ajan. Hiljalleen reviiri laajenee ja lapsesta tulee utelias ja hän alkaa tutkia ympäristöään laajemmin, jolloin ystävyys-suhteet alkavat merkitä enemmän ja koulu ja harrastukset alkavat olla myös osana lapsen elämää. Vanhemmilla voi olla vaikeuksia hahmottaa kaiken keskellä, mihin lapsi on tarpeeksi kypsä. Vanhemmilleen lapsi on ainutkertainen, eikä heillä välttämättä ole kokemusta muista lapsista. Lapselle tulisi antaa itsemääräämisoikeutta hitaasti, portaittain kehittyvien taitojen, tietojen ja ymmärryksen myötä. (Jokela & Pruuki, 2010,8.)

Olisi hyvä muistaa, että lapsen ikä ei riitä määrittelemään mihin lapsi on kykenevä. Lapsi tulisi tuntea perinpohjaisesti, jotta voi arvioida mihin lapsi kykenee. Lapsen kykyyn selvitä yksinolon tuomista tilanteista vaikuttaa lapsen temperamentti, varhaiset vuorovaikutussuhteet, sisäinen kokemus turvallisuudesta tai turvattomuudesta ja useat muut seikat. Lähtökohtaisesti täytyy ajatella ekaluokkalaisten olevan epäkypsä olemaan yksin kotona iltapäivisin, vaikka lapsi ei olisikaan pelokas, voi hänelle tapahtua mitä tahansa. Varhaiskouluiäkäinen on impulsiivinen ja lyhytjännitteinen, eikä voi olettaa hänen osaavan suunnitella tekemisensä järkevästi. Odottamattomia tilanteita voi olla esimerkiksi tuntemattoman tulo oven taakse soittamaan ovikelloa. (Parvela & Sinkkonen 2011, 108.)

Huolestuttavaa suomalaisessa kasvatuskulttuurissa on leviävä ajatus, jonka mukaan arvostettavia asioita ovat omatoimisuus ja sen tuoma itsenäisyys. Vaarana piilee vanhempien unohtama tunnepuoli. Lapsi kyllä kykenee olemaan yksin jonkun aikaa aiheuttamatta vahinkoa itselleen tai omaisuudelle, jonka myötä lapsi saattaa saada yksin selviytymisestä kiitosta, mutta voi kokea itsensä erittäin yksinäiseksi. Tyypillisiä tunteita seitsemänvuotiaalle ovat hylätyksi tuleminen ja epävarmuus omasta selviytymisestä. (Parvela & Sinkkonen 2011, 39–40.)

Perheillä saattaa olla useimmiten liian vähän aikaa ja voimavaroja lapselle. Yksin paljon oleva lapsi saattaa olla aivan ulkopuolella todellisuudesta ja hän tuntee jäävänsä asioidensa kanssa yksin. Silloin lapsi saattaa uppoutua pelien ja kirjojen maailmaan tai

hakea yhteenkuuluvuutta muualta kuin perheestään. Tällainen vaikuttaa lapsen sosiaalisten taitojen kehittymiseen. Lapsi haluaa kuulua johonkin ja tuntee että häntä kaivataan arjessa, eikä niin että hän tuntisi olevan perheen taakka. Kouluikäiselle on tärkeää olla hyväksytytty ja saada toimia myös kodin ulkopuolella. Kerho- ja harrastustoiminnalla saadaan tukea yksinäisen lapsen suotuisampaan kehitykseen. On myös syytä kuitenkin muistaa, että pieni koululainen saattaa uupua herkästikin jo neljän tunnin koulupäivästä. Moni perhe ajattelee, että kun lapsi on nyt mennyt kouluun, täytyy hänelle aloittaa jokin harrastus. Harrastukset ovat hyvästä, mutta ne usein alkavat pyörittää kodin arkea niin, ettei lapselle jää aikaa levätä ja olla tärkeimpiensä eli oman perheen kanssa. Koulun alku tuo lapselle stressiä sellaisenaan, ilman harrastusten tuomaa lisäkuormitusta. (Jokela & Pruuki, 2010, 12-13 ; Parvela & Sinkkonen 2011, 109.)

Jari Sinkkonen ja Timo Parvela ovat tuoneet kirjassaan *Kouluun!* esille merkittävää ajatusta lapsen kehittyvästä lukutaidosta, joka on merkittävä muutos varhaisessa kouluiässä. On tietysti hienoa, kun lapsi oppii lukemaan ja näin ollen voi viihdyttää itseään lukemalla yksin ollessaan. On nähtävä myös asian toinen puoli, aiemmin mainitsin vaarasta, jossa lapsi uppoutuu pelien tai kirjojen maailmaan. Seuraavaksi ote Parvelan ja Sinkkosen kirjasta.

”Sadut eivät todellakaan ole lapsellisia. Oikea satu ei koskaan opeta, vaan viesti ohittaa lapsen suojaukset ja menee suoraan tiedostomattomaan. Hyvät sadut ovat voimakkaita kokemuksia, ja ekaluokkalaisten kanssa voi olla viisasta pysytellä Peppi Pitkätossun ja Peter Panin maailmassa ja jättää esimerkiksi Harry Potter myöhemmäksi. Satujen lukeminen lapsille yhdistää vanhempia ja lapsia, tuottaa oivalluksia, jalostaa tunteita ja kehittää moraalialia. Sitä pitäisi jatkaa lukutaidon saavuttamisen jälkeenkin, sillä vaikka lapsi jo selvittäisi tekstin sisällön, sen herättämien tunteiden ja kysymysten käsittelemiseen hän tarvitsee aikuista.”

Edeltävä ote on hyvä muistutus siitä, että lapselta puuttuu varhaisessa kouluiässä vielä suodatin, joka auttaisi lasta käsittelemään kaikkea näkemäänsä ja kuulemaansa. Paljon vietetty yksinolo lisää näitä hetkiä, kun lapsi tarvitsisi aikuista ikään kuin suodattamaan median tuoman sisällön.

Lapsi tarvitsee yhteisön, jonka kautta lapsi oppii sosiaalisia taitoja ja yhteisössä solmitaan varhaisimmat ystävyysuhteet. Kuuluminen yhteisöön vahvistaa lapsen perusturvallisuutta. Vaikka lapset viihtyvät hyvin keskenään, tarvitsevat he silti aikuisen valvontaa. Aikuinen on se, joka ohjaa ristiriitatilanteissa lasta suotuisaan suuntaan. Ilman aikuisen tukea saattaa lapsen kehitys jäädä itsekeskeiselle tasolle. Lapsi tarvitsee mahdollisuutta olla yksin, jotta hänen sisäinen maailma lujittuisi, mutta tämänkin tulisi tapahtua kuitenkin aikuisen valvonnassa kuuloetäisyydeltä lapseen nähden. Pitkällä aikavälillä haitallinen yksinolo aiheuttaa vanhemmista liian varhaista irtautumista, jolloin vanhemmat ovat menettäneet otteensa kouluikäisiin lapsiinsa. (Pulkinen 2002, 112–113, 147.)

Pienten koululaisten vanhempien huolena ei ole pelkästään ennen ja jälkeen koulupäivien tapahtuva yksinolo, vaan lisähaasteita tuo koululaisten pitkät lomamat. Yhteiskunnallisella tasolla asiaan ei ole kiinnitetty juurikaan huomiota. Vuonna 2004 on tehty kartoittava tutkimus kokonaiskoulupäiväprojektiin liittyen. Tutkimuksessa kartoitettiin perheiden lasten kesälomajärjestelyjä. Tutkimuksessa kerättiin tietoa 1023 perheestä neljältä eri paikkakunnalta. Tutkimukseen osallistuneet vanhemmat ennakoivat, että 49 prosenttia oppilaista tulisi viettämään lomansa aikana yksin kokonaisia päiviä ilman vanhempia tai aikuisen läsnäoloa. Vanhemmat arvioivat, että 17 prosenttia ensimmäisen luokan oppilaista tulisi olemaan yksin ja toisen vuoden oppilaista 28 prosenttia. Keskimäärin oppilaiden yksinoloa arvioitiin olevan kolme viikkoa, eli noin 15 työpäivää. (Pulkinen & Launonen 2005, 116–117.)

2.3 Pientä helpotusta pienten koululaisten yksinoloon

Lasten yksinäistä aikaa on pyritty vähentämään aamu- ja iltapäivätoiminnan järjestämisellä, jossa lapsi saa turvallisen aikuisen ohjausta ja läsnäoloa. Toimintaympäristö on suunniteltu turvalliseksi ja siellä huolehditaan, ettei lapsi joudu kiusaamisen tai muun kaltoin kohtelun uhriksi. Koululaisten aamu- ja iltapäivätoiminta ei hyödytä taajamien ulkopuolella asuvia lapsia, sillä toimintaan ei järjestetä koululaiskyytiä. Haja-asutusalueella asuvat lapset ovat usein juuri niitä, joilla ei ole

naapurissa edes muita lapsia seuranaan kun palaa koulusta. (Kyrönlampi-Kylmänen 2010, 40–41; Opetushallitus, 2011, 6.)

Pienten koululaisten arkea on pyritty helpottamaan tarjoamalla mahdollisuutta osittaiseen hoitovapaaseen, joka on ollut mahdollista vuodesta 1988 ensiluokkalaisten perheissä ja vuonna 2003 sitä laajennettiin koskemaan myös toisen kouluvuoden loppuun asti. Vuodesta 2004 lähtien vanhemmilla on ollut oikeus osittaiseen hoitorahaan. Ongelmaksi sen käyttämiseen on ilmennyt töiden joustamattomuus, jolloin vanhemmilla ei ole mahdollista toimia töissä osa-aikaisesti. Vanhemmilla on myös yleistä tietämättömyyttä tästä mahdollisuudesta, joka puolestaan vähentää osittaiselle hoitovapaalle jäävien määrää. (Lammi-Taskula, Salmi & Parrukoski 2009, hakupäivä 15.9.2012)

En lähde työssäni erityisesti käymään läpi vuorotyössä olevien vanhempien perheiden arkea, mutta haluan tuoda myös hieman heidänkin näkökulmaansa työssäni yleisökirjoituksen muodossa. En näe aamu- ja iltapäivätoiminnan ja osittaisen hoitovapaan hyödyttävän niitä perheitä, joissa molemmat vanhemmat ovat vuorotyössä, jolloin yövuoro saattaa sattua molemmille vanhemmille yhtä aikaa. Seuraava kirjoitus tukee ajatustani, jonka mukaan lapsiperheille ei ole tarpeeksi kattavia palvelumuotoja.

”Aika karua tarinaa kuuluu Uuden Oulun ja Oulunsalon suunnalta, koskien lastenhoitoa. Kouluikäisille lapsille järjestetään kyllä aamu- ja iltapäiväkerho toimintaa. Tilanne on niiltä osin hyvä ja hoito on koululaisille erittäin tärkeää. Homma toimii aamuisin ja iltapäivisin, mutta miten menee asiat kun molemmat vanhemmat ovat vuorotyössä. Oulunsalolaiset vanhemmat olivat kysyneet asiaa Oulun kaupungin päivähoidosta, että järjestetäänkö ekaluokkalaisille päivähoitoa vanhempien ollessa vuorotyössä. Vastaus oli ollut kielteinen ja kysymykseen lapsien yksinolosta kello 17 jälkeen ei ollut otettu ollenkaan kantaa. Seitsemänvuotias lapsi joutuu olemaan normaalin vuorotyörytmin mukaan yksin kotona kello 17–22. Pahimmissa tapauksissa lapsi saattaa joutua olemaan jopa öitä yksinään. Kuka huolehtii lapsen läksyt, kuka huolehtii ruoat ja kuka vastaa, jos asuntoon iskee joku rikollinen? Ouluun on muuttanut paljon ihmisiä ympäri Suomea ja kaikilla ei ole täällä sukulaisia auttamassa. Tilanne on liian julma ja vastoin kaikkia periaatteita. On täysin selvää, että 7-vuotias

lapsi on liian nuori viettämään iltoja yksin kotona. Toivon uusilta päättäjiltä ryhtiä tähän asiaan. Salliiko laki todellakin tuollaisen toiminnan? Nykyinen työmarkkinatilanne on sellainen, että työpaikkoja ei kasva puussa ja toimeentulo on haettava sieltä mistä sen saa. Työpaikkaa ei siis voi vaihtaa tällaisena aikana sormia napsauttamalla. Työnantajat voisivat kyllä osoittaa oven sijasta tuollaisissa tapauksissa hyvää tahtoa ja tehdä joustavia työaikamalleja lapsien vanhemmille. Vaikuttaahan tuollainen tilanne jaksamiseen, kun vanhemmilla on syvä huoli lapsen ollessa yksin kotona. Miten työnantajat ja kaupunki ovat ajatelleet toimia, jos lapsi yksin ollessaan loukkaa itsensä vakavasti? Tässä on tuhannen taalan paikka siihen ennalta ehkäisevään työhön, joten asiasta päättävät toimeen siis! Ehdokkaat voisivat myös ottaa tästä kopin ja valituksi tultuaan hoitaa asian kuntoon saman tien.”

Kirjoitus on julkaistu paikallislehti Forum 24:ssa lukijoiden mielipide palstalla 24.10.2012. Kirjoitus on julkaistu omalla nimellä Vesa Moilanen, Kempele.

3. AAMU- JA ILTAPÄIVÄTOIMINTA SUOMESSA

3.1 Aamu- ja iltapäivätoiminnan historia

Aamu- ja iltapäivätoiminnalla tarkoitetaan perusopetuslain mukaista perusopetuksen oppilaille suunnattua ohjattua toimintaa, jonka järjestämisestä kokonaisuudessaan kunnat vastaavat itse. Opetushallitus päättää aamu- ja iltapäivätoiminnan tavoitteista ja keskeisistä sisällöistä antamalla toimintaa varten perusteet perusopetuslain mukaisesti. Kuntien tulee pitää huolta, että aamu- ja iltapäivätoiminta järjestetään näiden perusteiden mukaisesti. (Opetushallitus, 2011,5.)

Aamu- ja iltapäivätoiminta pohjautuu perusopetuksen arvoihin, niitä ovat ihmisoikeudet, demokratia, tasa-arvo, luonnon monimuotoisuuden ja ympäristön elinkelpoisuuden säilyttäminen sekä monikulttuurisuuden hyväksyminen. Aamu- ja iltapäivätoiminnan tulee perusopetuksen tavoin edistää yhteisöllisyyttä, vastuullisuutta sekä yksilön oikeuksien ja vapauksien kunnioittamista. Vaikka aamu- ja iltapäivätoiminta pohjautuu perusopetuksen arvoihin, lapsi ei ole toiminnassa oppilaan roolissa. Yhteiskunnallisena lähtökohtana toiminnan järjestämiselle on turvallisen kasvuympäristön tarjoaminen lapselle, sen tarkoituksena on tukea lapsen kasvua ja kehitystä, sekä tukea perhettä ja koulua niiden kasvatustehtävässä. Aamu- ja iltapäivätoiminnan tehtäviä ovat lapsen vapaa-ajan toiminnan ohjaaminen, kasvun ja kehityksen tukeminen, koulunkäynnin ja oppimisen tukeminen sekä varhainen puuttuminen ja sosiaalinen vahvistaminen. Tehtävät ovat luonteeltaan sellaisia, että ne tukevat lapsen hyvinvoinnin kokonaisvaltaista edistämistä. (Opetushallitus, 2011,5.)

Aamu- ja iltapäivätoiminta tukee monipuolisten vuorovaikutustaitojen kehittymistä, sekä vahvistaa lapsen itseluottamusta. Toiminnassa innostetaan lasta löytämään omat vahvuudet ja pyritään kehittämään lapsen omaa osaamista tukemalla lasta. Toiminta valmentaa lasta huolehtimaan itsestään ja sillä annetaan mahdollisuuksia luovaan itsensä toteuttamiseen. Laadukkaasti järjestetty aamu- ja iltapäivätoiminta ohjaa lasten tarpeet ja edellytykset huomioon ottaen lapsia kasvamaan vähitellen aktiiviseen, terveelliseen ja kestäväan elämäntapaan. Aamu- ja iltapäivätoiminta antaa myös

varhaista tukea elämään kansainvälistyneessä ja teknologisoituneessa maailmassa. (Opetushallitus, 2011,6.)

Lapsille suunnatulla aamu- ja iltapäivätoiminnalla on Suomessa pitkät perinteet. 1900-luvun alkupuolella kouluissa järjestettiin kerhotoimintaa, jonka yhtenä tehtävänä oli koulunsa päättäneiden nuorten sivistäminen. Vuonna 1946 opetussuunnitelmakomiteassa kerhotoimintaa kuvattiin sosiaalisen kasvatuksen keinoksi, joka oli yksi koulukasvatuksen päämääristä. Kerhot toimivat nuorisokerhoina vuoteen 1958 asti, tuolloin kansakouluasetus määritteli uudelleen oppilaskerhojen puitteet. Koululaisten aamu- ja iltapäivätoiminta oli pääsääntöisesti kunnallista 1970-, 1980- luvuilla ja 1990- luvun alussa. Sitä järjestettiin koulussa kerhotoimintana ja päivähoitossa ryhmätoimintana. Ennen 1990-lukua koulujen kerhot olivat harrastuspohjaisia, eivätkä ne kattaneet koko iltapäiväaikaa. 1990- luvulla Suomi ajautui lamaan, jonka seurauksena toimintoja supistettiin huomattavasti. Vuonna 1996 subjektiivinen päivähoito-oikeus laajeni, jolloin kaikki alle kouluikäiset lapset pääsivät päivähoitoon, joka taas vähensi kunnallisesta päivähoitosta koululaisten iltapäivähoitopaikkoja. (Rajala 2004, hakupäivä 27.2.2012; Starndell, 2012, 92.)

Supistusten myötä ei pystytty takaamaan kaikille pienille koululaisille turvallisia ja virikkeellisiä iltapäiviä. 1990-luvun loppupuolella käytiin vilkasta valtakunnallista keskustelua toiminnan tärkeydestä ja koululaisten yksinäisistä iltapäivistä muun muassa silloisen tasavallan presidentin Martti Ahtisaaren puolison Eeva Ahtisaaren aloitteesta. Keskustelun seurauksena toiminta herätettiin uudelleen eloon ja mukaan tulivat järjestöt, seurakunnat, vanhempaintoimikunnat ja muut vastaavat tahot. Toiminta perustui osittain erilaisiin projekteihin sekä vapaaehtoisuuteen. 1990-luvulla perustettiin kehittämis- ja työryhmiä aamu- ja iltapäivätoiminnan järjestelmän sekä toimijoiden yhtenäistämiseksi. Opetusministeriö asetti vuonna 1997 kerhotyöryhmän, jonka tarkoitus oli selvittää toiminnan muotoja sekä etsiä yhteistyömuotoja peruskoulujen kerhotoiminnan kehittämiseksi, koska koulujen kerhotoiminta oli vähentynyt. (Rajala 2004, hakupäivä 27.2.2012.)

Pienten koululaisten aamu- ja iltapäivätoiminta otettiin ensimmäisen kerran todella huomioon vuonna 1999 Paavo Lipposen II hallituksen hallitusohjelmassa, jossa tavoitteeksi asetettiin aamu- ja iltapäivähoidon kehittäminen. Vuonna 2002 todettiin

aamu- ja iltapäivähoidon kysynnän ylittävän tarjonnan, tieto perustui valtioneuvoston lasten ja nuorten hyvinvointia koskevaan selontekoon. Selonteossa tuotiin esille, että laki lasten päivähoidosta edellyttää hoidon järjestämistä koulun aloittaneille lapsille, mutta palvelun tarjonta perustuu kunnan tarveharkintaan. Koska hoitoa järjestivät monien eri sektorien toimijat, toiminnan muodot ja maksut vaihtelivat. (Lammi-Taskula, Salmi & Parrukoski 2009, hakupäivä 15.9.2012)

Opetusministeriön toimesta vuonna 2001 perustettiin työryhmä tarkastelemaan kerhotoiminnan sen hetkistä tilaa ja järjestämistä, työryhmän tehtävänä oli laatia ehdotus valtioneuvoston periaatepäätökseksi aamu- ja iltapäivätoiminnan järjestämisestä. Ehdotuksesta tuli käydä ilmi lasten ja nuorten tarpeet aamu- ja iltapäivätoiminnan järjestämisestä. Ehdotuksessa tuli olla myös työn ja vastuun jakoa koskevat seikat, rahoitusperiaatteet ja muut tarvittavat periaatteelliset linjaukset. Elokuussa vuonna 2002 työryhmä teki ehdotuksen valtioneuvoston periaatepäätökseksi koululaisten aamu- ja iltapäivätoiminnan kehittämislinjoista sekä määrittä aamu- ja iltapäivätoiminnan joko päivittäiseksi toiminnaksi tai kerhotoiminnaksi. (Rajala 2004, hakupäivä 27.2.2012.)

Keväällä 2003 järjestettiin eduskuntavaalit, joiden yhdeksi teemaksi nousi koululaisten aamu- ja iltapäivätoiminnan järjestäminen. Silloisen pääministerin Matti Vanhasen hallituksen ohjelma edellytti, että hallitus valmistelee lainsäädännön aamu- ja iltapäivätoiminnasta, niin että perusopetuksen 1. ja 2. luokan oppilaille sekä erityisopetukseen otetuille tai siirretyille oppilaille tarjotaan heidän tarvitsemaansa aamu- ja iltapäivätoimintaa vuoden 2004 syksystä lähtien. Syksyllä 2003 hallitus antoi aamu- ja iltapäivätoimintaa koskevan lakiehdotuksen eduskunnalle. (Rajala 2004, hakupäivä 27.2.2012.)

Matti Vanhasen hallituksen esityksessä aamu- ja iltapäivätoiminnan tavoitteeksi mainitaan kodin ja koulun kasvatustyön tukeminen sekä lasten tunne-elämän kehityksen ja eettisen kasvun edistäminen. Toiminnalle valettiin uskoa, että se ehkäisee lasten ja nuorten syrjäytymistä sekä edistää hyvinvointia ja tasa-arvoa. Lapsille tarjottaisiin mahdollisuus osallistua toimintaan perheen sosiaalisesta ja sosioekonomisesta asemasta riippumatta. Uudistus vähentäisi esityksen mukaan yksinäistä aikaa, jonka pienet lapset viettävät koulun jälkeen ilman aikuisen läsnäoloa sekä se tarjottaisiin helpottamaan

perheen ja työelämän yhteensovittamista. Hallituksen tasa-arvo ohjelmassa vuosille 2004–2007 viitataan myös aamu- ja iltapäivätoiminnan tukemisella laajamittaisesti kunnille myönnettävällä valtionosuudella. (Lammi-Taskula, Salmi & Parrukoski 2009, hakupäivä 15.9.2012.)

”1.8.2004 voimaan astui aamu- ja iltapäivätoiminnasta lainsäädäntö useiden asiantuntijoiden ja järjestävien tahojen kuulemisen jälkeen. Perusopetuslakiin (628/1998) lisättiin luku 8 a (1136/2203) sekä tehtiin muutoksia opetus- ja kulttuuritoimen rahoitusta koskevaan lakiin (635/1998, muutos 1137/2003), lakiin lasten kanssa työskentelevien rikostaustan selvittämiseksi (504/2002, muutos 1138/2003) sekä valtionneuvoston asetukseen henkilöstön kelpoisuusvaatimuksista annetun asetuksen muuttamiseksi (986/1998, 115/2004). Samaan aikaan tulivat voimaan Opetushallituksen hyväksymät aamu- ja iltapäivätoiminnan perusteet 1.8.2004 sekä koululaisten aamu- ja iltapäivätoiminnan ohjaajan ammattitutkinnon perusteet 1.1.2005.” (Rajala 2004, hakupäivä 27.2.2012.)

Harriet Strandell ottaa kirjassaan lapset iltapäivätoiminnassa; koululaisten valvottu vapaa-aika esille iltapäivätoiminnan kehityksen. Kirjassa kerrotaan, että lain voimaan astumisvuonna 2004, lapsia oli iltapäivätoiminnassa mukana 40 458 koko Suomessa. Vuonna 2008 lapsia on ollut 44 756 ja vuonna 2011 noin 47 000. Määrä on ollut koko ajan kasvussa.

3.2 Yhteiset tavoitteet, yhteiset päämäärät

Kun aamu- ja iltapäivätoimintaa lähdetään suunnittelemaan, otetaan huomioon sekä yksilölliset että yhteisölliset näkökohdat. Toiminta on ryhmätoimintaa, jota ohjaavat säännöt ja arvot. Säännöt ja arvot muovaavat lapsen sosiaalista kasvua suotuisasti. Toiminnan tavoitteena on vastata lasten omia tarpeita vastaavaa, monipuolista ja virkistävää toimintaa sekä tietysti antaa mahdollisuus lepoon ja itsekseen olemiseen. Toiminnassa tulee myös ottaa huomioon koulupäivän aikana tapahtuneet asiat, sekä lasten omat kokemukset mahdollisuuksien mukaan. (Opetushallitus, 2011,6.)

Aamu- ja iltapäivätoiminta rakennetaan jatkumona varhaiskasvatuksen ja esiopetuksen kasvatustehtävälle, sen toimintaa ohjaavat perusopetuksen yleiset kasvatustavoitteet. Aamu- ja iltapäivätoimilla on omalta osaltaan erityispiirteensä, sillä se perustuu vapaaehtoisuuteen ja sijoittuu lasten vapaa-aikaan. Kokonaisvaltaista hyvinvointia edistetään parhaiten yhdistämällä luonnollista kasvuympäristöä ja pedagogista osaamista. Toiminnan tavoitteena on luoda avoin, rohkaiseva ja kiireetön ilmapiiri. (Opetushallitus, 2011,6.)

Aamu- ja iltapäivätoiminnassa tulee olla riittävästi kelpoisuuden omaavia, osaavia ja ammattitaitoisia ohjaajia. Suunniteltaessa toimintaa tulisi hyödyntää eri toimijoiden välistä moniammatillista yhteistyötä ja yhteistyötä perheiden kanssa. Sen tarkoitus on lisätä tuntemusta lapsista ja auttaa tunnistamaan lasten tarpeita, sekä parantaa toiminnan laatua (Opetushallitus, 2011,6-7). Toiminnasta saatua palautetta voidaan ottaa vanhemmilta suoraan avoimessa ilmapiirissä tai esimerkiksi kyselyllä. Lapset itse ovat myös oivia palautteen antajia. Toimintaan pyritään saamaan pitkäaikaisia työsuhteita, jolla edistetään ihmissuhteiden pysyvyyttä. Pysyvyydellä lisätään lasten turvallisuuden tunnetta ja ohjaajan mahdollisuuksia tukea lasten kehitystä, sekä tunnistaa mahdolliset ongelmat.

Suosittelavaa on, että aamu- ja iltapäivätoiminta sisältyy kunnalliseen lasten- ja nuorten hyvinvointisuunnitelmaan. Toimintaa järjestettäessä otetaan huomioon eri kieliryhmien tarpeet, sekä eri-ikäisten lasten tarpeet. Toiminnassa tulee ottaa myös huomioon eri kulttuuriryhmiin kuuluvien lasten tarpeet samoin kuin paikalliset erityispiirteet otetaan huomioon mahdollisimman hyvin. (Opetushallitus, 2011,7,1.)

Aamu- ja iltapäivätoiminta on tavoitteellista toimintaa. Sen yleisenä tavoitteena on tukea kodin ja koulun kasvatustyötä sekä lapsen tunne-elämän kehitystä ja eettistä kasvua. Tavoitteina on edistää hyvinvointia, tasa-arvoisuutta yhteiskunnassa sekä ennaltaehkäistä syrjäytymistä ja näin ollen lisätä osallisuutta. Edeltävä tavoite sitoo kaikkia aamu- ja iltapäivätoiminnan järjestämisessä ja toteuttamisessa olevia. Kunnan tulee täsmentää perusopetuslaissa säädetyt yleiset tavoitteet ottaen huomioon oman kunnan tarpeet, toimintaympäristön ja omat strategiset linjaukset. (Opetushallitus, 2011,8.)

Aamu- ja iltapäivätoiminta tukee kodin ja koulun kasvatustyötä. Lähtökohtana kuitenkin on, että huoltajilla on ensisijainen vastuu lapsen kasvatuksesta. Toiminnassa ohjaajilla on ammatillinen vastuu lapsen kasvatuksesta. Aamu- ja iltapäivätoiminnassa korostuu kasvatuskumppanuus toiminnan ja kodin välillä. Kodin ja koulun kasvatustyön tukeminen edellyttää keskinäistä kunnioitusta ja tasa-arvoa osapuolilta. Lasten vanhempia kannustetaan yhteistyöhön ja aktiivisen roolin ottamiseen. Perusopetus ja aamu- ja iltapäivätoiminta kehittävät yhteistyössä paikallisia rakenteita ja toimintatapoja. Oppilashuollon kanssa aamu- ja iltapäivätoiminta tukee lapsen kokonaisvaltaista hyvinvointia ja koulunkäyntiä. Yhteinen päämäärä tulee näkyä lasta koskevien asioiden hoidossa. Aamu- ja iltapäivätoiminnan henkilökunta voi tarpeen tullen osallistua lasta koskeviin neuvotteluihin vanhempien luvalla. Avoimuus ja luottamuksellisuus luovat hyvän pohjan yhteistyölle ja tiedottamiselle. Aamu- ja iltapäivätoiminnassa mahdollistetaan läksyjen teko sovitulla tavalla. (Opetushallitus, 2011,8-9.)

On tärkeää, että lapsi tuntee olevansa arvostettu ja hyväksytty. Lapset tarvitsevat myös kaveripiirin hyväksynnän ja tunteen ryhmään kuulumisesta, sen toteutumisessa ohjaajalla on tärkeä rooli. Yhdessä toimimalla opitaan sosiaalisia taitoja, kuten vastavuoroisuutta ja erimielisyyksien ratkaisua myönteisillä keinoilla. Lapsia tulee ohjata tunnistamaan omia tunteitaan ja säätelemään sen kautta omaa toimintaansa. Lapsia tulee rohkaista ja kannustaa, jolloin lapset oppivat luottamaan omiin taitoihinsa. On tärkeää korostaa osallistumisen ja onnistumisen iloa. Aamu- ja iltapäivätoiminta tukee lasten harrastuneisuutta ja tutustuttaa käytettävissä olevien mahdollisuuksien mukaan erilaisiin vapaa-ajan harrastuksiin. (Opetushallitus, 2011,9.)

Aamu- ja iltapäivätoiminnassa tulee viestittää kiireetöntä ja turvallista ilmapiiriä. Lapsille tulee tarjota mahdollisuuksia lepoon, rauhoittumiseen, ulkoiluun sekä fyysiseen aktiivisuuteen. Hyvin koottu välipala ja ympäristön viihtyisyys lisäävät hyvinvoinnin kokemusta. Lasten tarpeet huomioonottava moniammatillinen yhteistyö auttaa ryhmien muodostamista ja lasten sijoittelua ryhmiin. Lapsen päivästä on tarkoitus muodostaa ehjä kokonaisuus. Toiminnassa lapset tulee ottaa kuulluksi, jotta he voivat osallistua sen suunnitteluun ja toteutumiseen. Lasten tulisi saada osallistua yhteisten sääntöjen ja

sopimusten muotoiluun, niin lapset saavat kokemuksia osallisuudesta. (Opetushallitus, 2011, 9-11.)

Aamu- ja iltapäivätoiminta tukee omalta osaltaan lasten käsitystä ihmisten yhdenvertaisuudesta ja se tukee lapsen eettistä kasvua. Eettisenä lähtökohtana toimivat perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa määritelty perusopetuksen arvopohja sekä kodin ja koulun kanssa yhdessä sovitut kasvatukselliset periaatteet ja käytännöt. Aamu- ja iltapäivätoiminta on lapsilähtöistä toimintaa, jokainen lapsi nähdään arvokkaana yksilönä. Lapset vastaavat itsestään ja tekemisistään oman iän ja kehitysvaiheensa mukaan. He tarvitsevat eettisessä ajattelussa ja vuorovaikutustaidoissa aikuisen tukea ja ohjausta. Aikuinen toimii ohjaamistehtävissään lapsille roolimallina. Lapsia ohjataan kasvamaan vastuullisiksi, jotka huomioivat muut toiminnoissaan sekä suhtautumaan omaan ympäristöön ja luontoon kunnioittavasti. Lapsia ohjeistetaan kestävään elämäntapaan. Eettisessä kasvatuksessa hyödynnetään ryhmän vuorovaikutusta, eri tilanteisiin liittyviä keskusteluja, taiteen, leikin ja liikunnan tarjoamia mahdollisuuksia. (Opetushallitus, 2011,10.)

Aamu- ja iltapäivätoiminnassa kiinnitetään huomiota erityistä tukea tarvitsevien ja eri kulttuuritaustaisten lasten osallistumisen edistämiseen. Lasten kieli- ja kulttuuritaustaa sekä elämäntapaa ja arvoja kunnioitetaan. Toiminnassa huolehditaan siitä, ettei kukaan joutuisi muita huonompaan asemaan esimerkiksi oman etnisen alkuperänsä, sukupuolensa, ikänsä, uskontonsa tai vammansa vuoksi. Samalla tavalla kuin perusopetuksessakin otetaan erityisesti huomioon lapset, jotka ovat taustaltaan saamelaisia, romaneja tai maahanmuuttajia, sekä viittomakieliset lapset. Toiminnassa voidaan huomioida nämä tutustumalla eri kulttuureihin ja näin lisätä monipuolista toimintaa, jolla rikastetaan yhdessäoloa. Tavoitteena on, että jokainen lapsi saa kehitystasonsa ja tarpeidensa mukaista tukea ja ohjausta. Suunnittelussa otetaan huomioon sukupuolten tuomat erot kehityksessä ja tarpeissa. Tavoitteena on, että syrjäytymistä aiheuttavat tekijät havaitaan mahdollisimman varhain ja osataan järjestää tarvittavaa tukea. Tavoitteessa onnistuminen edellyttää yhteistyötä aamu- ja iltapäivätoiminnan, sosiaali- ja terveydenhuollon, varhaiskasvatuksen, esi- ja perusopetuksen ja kodin kesken. (Opetushallitus, 2011, 10–11.)

3.3 Toiminnan sisältöä ohjaavat tekijät

Toiminnassa tulee toteutua perusopetuksen aamu- ja iltapäivätoiminnan perusteiden ja kuntakohtaisen toimintasuunnitelman mukaiset tavoitteet. Toiminnasta vastaava järjestäjä ja toteuttaja vastaavat toimintapaikkakohtaisesta toteutuksen suunnittelusta ja sen sisällöstä. Suunnittelussa ja toteutuksessa otetaan huomioon perusteiden määräykset, lasten määrä, toiminnan monipuolisuus. Toimintaa suunniteltaessa ja toteuttaessa tulee huomioida myös mahdollisuus toimintojen eriyttämiseen ja pienryhmyöskentelyyn. Huoltajille tulee tarjota mahdollisuus osallistua toiminnan suunnitteluun sekä toimintasuunnitelmasta ja toiminnan sisällöstä tulee tiedottaa huoltajille. (Opetushallitus, 2011, 12.)

Lasten tarpeet ja toiveet otetaan huomioon aamu- ja iltapäivätoiminnan sisältöä suunniteltaessa. Lapsen, huoltajan ja ohjaajan keskinäiset keskustelut tuovat tietoa mikä lasta kiinnostaa. Sisältöön vaikuttaa aamu- ja iltapäivätoiminnan toimintaympäristön olosuhteet, kulttuuritekijät, vaihtuvien vuodenaikojen tuomat mahdollisuudet, käytännön mahdollisuudet, yhteistyö kunnan toimijoiden kanssa, ohjaajien omat vahvuudet sekä toteuttajien painotukset. Sisällön tulee antaa lapsille esteettisistä kokemuksista ja mahdollisuuden kehittää itseään erilaisilla osaamisen alueilla. Sisällön tulee olla monipuolista, jolla vahvistetaan lasten kulttuuri-identiteettiä. Kulttuuritaustoihin liittyviin perinteisiin tutustutaan laulujen, leikkien ja juhlien avulla. Sisältö voi olla myös tavoitteellista harrastuksiin liittyvää toimintaa. Toiminta voi myös tarjota lapsille mahdollisuuden oman harrastuksen löytämiseen. Aamu- ja iltapäivätoiminta kootaan seuraavista kokonaisuuksista: eettinen kasvu ja yhdenvertaisuus, leikki ja vuorovaikutus, liikunta ja lepo, kulttuuri ja perinteet, kädentaidot ja askartelu, kuvallinen-, musiikillinen-, kehollinen-, ja kielellinen ilmaisu, mediataidot, arkiaskareet, elinympäristö ja kestävä elintapa, erilaiset tiedolliset ja taidolliset aihepiirit. (Opetushallitus, 2011, 11–12.)

3.4 Erityistä tukea tarvitsevat lapset aamu- ja iltapäivätoiminnassa

Aamu- ja iltapäivätoiminnassa pätevät samat yleiset tavoitteet ja sisällöt myös erityistä tukea tarvitsevien lasten kohdalla. Työskentelytavoissa tulee ottaa huomioon lasten ikä, kehitysvaihe ja yksilölliset tarpeet, myös toimintaympäristön suunnittelussa tulee ottaa huomioon nämä seikat. Lasten omien edellytysten mukaisesti tulee tukea heidän itsetunnon ja omatoimisuuden kehitystä sekä itsenäistymistä ja sosiaalista kasvua. Lapset, jotka tarvitsevat kehityksessään erityistä tukea, hyötyvät parhaiten siitä, että toiminta ja ajankäyttö ovat selkeää. Tilanteet olisi hyvä aina ennakoida etukäteen. (Opetushallitus, 2011, 14.)

Monipuolisella toiminnalla ja toiminnallisilla työtavoilla edistetään lasten kehitystä. Erityistä huomiota tulee kiinnittää yhdessä toimimisen taitoihin ja myönteisen vuorovaikutuksen edistämiseen. Tilojen tulee olla kooltaan, muunneltavuudeltaan ja esteettömyydeltään sopivia erityistä tukea tarvitseville lapsille. Kulkureittien tulee myös olla sopivia lasten tarpeisiin nähden. Hyvin suunnitellulla ratkaisulla tuetaan lasten omatoimista ja helppoa liikkumista sekä toimimista tiloissa. Ympäristön hahmottamiseen voidaan käyttää apuna värejä ja valaistusta. Aamu- ja iltapäivätoiminnassa pidetään aina huolta lasten psyykkisestä, fyysisestä ja sosiaalisesta turvallisuudesta. (Opetushallitus, 2011, 14.)

Työskentelemistä tukea tarvitsevien lasten parissa tuetaan laadukkaalla perehdyttämällä, täydennyskoulutuksella, konsultaation avulla, jota voi antaa esimerkiksi erityisopettajat ja oppilashuoltohenkilöstö. Koulun kanssa tehtävä yhteistyö lisää oppilaan tuntemusta. (Opetushallitus, 2011, 14.)

Perusopetuslain mukaan opetukseen osallistuvalla on oikeus saada riittävää kasvun ja oppimisen tukea heti tuen tarpeen ilmetessä. Lain ja opetushallituksen laatimien perusopetuksen opetussuunnitelman perusteiden mukaisesti oppilaan saama tuki voidaan jakaa yleiseen, tehostettuun ja erityiseen tukeen. Laajuudeltaan ja kestoltaan ne ovat erilaisia tukiratkaisuja. (Opetushallitus, 2011, 15.)

Aamu- ja iltapäivätoiminnassa mukana olo voi olla osana perusopetuksessa annettavasta oppimisen ja koulunkäynnin tuesta. Yleinen tuki on kaikkea oppilaan kasvatusta, opetusta ja ohjausta. Tuen tarve on silloin lyhytaikaista, oppilas tarvitsee vain yhtä tukimuotoa, kuten tukiovetusta tai osa-aikaista erityisopetusta. Tehostetussa tuessa tuki on vahvempaa ja pitkäjänteisempää, kuin yleisessä tuessa. Sitä käytetään oppilaalle, joka tarvitsee oppimisessaan säännöllistä tukea. Hänelle on silloin laadittu pedagoginen arvio ja kirjallinen oppimissuunnitelma. Erityistä tukea annetaan niille oppilaille, joiden kasvun, kehityksen tai oppimisen tavoitteet eivät toteudu riittävästi muilla tukitoimilla. Tuen antamisesta tehdään hallintopäätös, joka perustuu pedagogiseen selvitykseen. Oppilaalle laaditaan henkilökohtainen opetuksen järjestämistä koskeva suunnitelma (HOJKS). (Opetushallitus, 2011, 15.)

Oppilailla, joilla on päätös erityisestä tuesta, ovat oikeutettuja hakemaan aamu- ja iltapäivätoimintaan koko perusopetuksen ajaksi. Kunnat päättävät toiminnan laajuudesta. Jos on mahdollista, erityistä tukea saavien oppilaiden aamu- ja iltapäivätoiminta järjestetään muun aamu- ja iltapäivätoiminnan yhteydessä. Mikäli oppilaiden tarpeet edellyttävät, voidaan silloin toiminta järjestää omissa ryhmissä. Erityistä tukea saavien oppilaiden kehitystä tukee, jos aamu- ja iltapäivätoiminta voidaan järjestää mahdollisuuksien mukaan oman ikäkauden ryhmässä. Kun tukea saava oppilas osallistuu aamu- ja iltapäivätoimintaan, on tärkeää että henkilökunta ottaa lapsen tuen tarpeet huomioon. Koulun tulisi myös nähdä aamu- ja iltapäivätoiminnan mahdollisuudet oppilaan koulunkäynnin ja oppimisen tukena. (Opetushallitus, 2011, 15.)

Moniammatillinen yhteistyö edistää oppilaan riittävää tukemista. Huoltajan ja mahdollisesti koulun kanssa sovitaan, kuinka tehostettua tai erityistä tukea saavan oppilaan liittyvät tavoitteet ja tarpeet otetaan huomioon aamu- ja iltapäivätoiminnassa. Oppimissuunnitelma ja (HOJKS) voivat tarvittaessa sisältää kuvaukset oppilaan kuulumisesta aamu- ja iltapäivätoimintaan. Niissä voidaan kuvata, miten aamu- ja iltapäivätoiminta tukevat oppilaan kehitystä, esimerkiksi toimintamalleiltaan. Näin varmistetaan kasvatuksellinen kokonaisuus. (Opetushallitus, 2011, 16.)

Tehostetun ja erityisen tuen antamisesta olemassa olevat tiedot, kuten asiakirjat ovat salassa pidettäviä. Lasta koskevien salassa pidettävien tietojen luovuttaminen aamu- ja

iltapäivätoiminnan henkilöstölle vaatii huoltajan yksilöityä tiedonsiirtolupaa. Kunnan tulee huolehtia, että aamu- ja iltapäivätoiminnassa työskentelevät perehdytetään henkilötietojen käsittelyyn, salassapitoon ja vaitiolovelvollisuuteen liittyviin säädöksiin, sekä lastensuojelun velvoitteisiin. (Opetushallitus, 2011, 16.)

Kunta voi päätöksellään järjestää tehostettua ja erityistä tukea saaville oppilaille maksuttoman koulukyydityksen. Aamu- ja iltapäivätoimintaa järjestettäessä tulisi pyrkiä siihen, että kyseiset oppilaat voisivat käyttää koulukuljetusetuutta. Jos kuljetukset järjestetään, tulee huolehtia turvallisuudesta, vastuunjaosta ja kaikkien toimijoiden riittävästä ohjeistuksesta. (Opetushallitus, 2011, 16- 17.)

3.5 Aamu- ja iltapäivätoiminnan järjestäminen, suunnittelu ja arviointi kunnassa

Kunnilla on kokonaisvastuu perusopetuksen aamu- ja iltapäivätoiminnan järjestämisestä. Kunta päättää minkä hallintokunnan alaisuuteen toiminta sijoitetaan kuntalain säännösten mukaisesti. Johtosäännössä määrätään, kuka viranhaltija tai mikä toimielin toiminnasta vastaa. Kunta järjestää aamu- ja iltapäivätoimintaa itse tai yhdessä muiden kuntien kanssa, se voi myös hankkia palvelun ostopalveluna muulta julkiselta tai yksityiseltä palvelun tuottajalta tai antamalla avustusta palvelujen tuottajalle. Kunta voi käyttää samanaikaisesti useita järjestämistapoja. Julkisia palveluntuottajia ovat kunnat, kuntayhtymät, seurakunnat ja seurakuntayhtymät. Yksityisiksi palveluntuottajiksi lukeutuvat järjestöt, yhdistykset, yhtiöt ja muut palveluntuottajat. (Opetushallitus, 2011, 18.)

Kun kunta järjestää tai hankkii perusopetuksen aamu- ja iltapäivätoimintaa, tulee sitä tarjota kunnan päättämässä laajuudessa perusopetuksen ensimmäisen ja toisen vuosiluokan oppilaille, sekä muillekin vuosiluokkien oppilaille, joilla on perusopetuslain mukainen päätös erityisestä tuesta. Kunta saa toimintaan valtionosuutta opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetuain lain mukaisesti. Edellytyksenä tuen saamiselle on, että toimintaa järjestetään edellä olleille lapsiryhmille. Kuntien tulee toimintasuunnitelmiansa mukaisesti tiedottaa kuntalaisille toiminnasta ja sen tavoista. (Opetushallitus, 2011, 18.)

Aamu- ja iltapäivätoimintaa tulee tarjota joko 570 tai 760 tuntia koulun työvuoden aikana jokaiselle lapselle, joka osallistuu toimintaan. Lapsen osallistuminen aamu- ja iltapäivätoimintaan on huoltajalle vapaaehtoista ja perheet näin ollen hyödyntävät tarjolla olevan toiminta-ajan tarpeidensa mukaisesti. Toimintaa järjestetään koulun työvuoden aikana arkipäivisin. Toimintaa järjestetään keskimäärin kolme tai neljä tuntia päivässä aamu- tai iltapäivätoimintana, tai molempina. Pääsääntöisesti toiminta järjestetään kello 7.00 ja 17.00 välisenä aikana. Tarkoituksena on sijoittaa toiminta sellaiseen ajankohtaan, että vältetään lapsen yksinololta ja tuetaan näin lapsen koulunkäyntiä. Toiminnalla edistetään vanhempien työelämän ja perheiden vapaa-ajan yhteensovittamista. (Opetushallitus, 2011, 18–19.)

Kun lapsia otetaan mukaan aamu- ja iltapäivätoiminnan piiriin, on heihin sovellettava yhdenvertaisia valintaperusteita. Aamu- ja iltapäivätoiminnasta voidaan määrätä kuukausimaksu. Lapsille on tarjottava toiminnassa välipala, sen tulee olla ravitsemussuositusten mukainen ja ruokailuun liittyvät erityistarpeet tulee myös huomioida. Toiminnassa sattunut tapaturma on lapselle maksuton. Kunta voi ottaa vakuutuksen toiminnassa oleville lapsille. Aamu- ja iltapäivätoiminnassa tulee olla riittävä määrä ammattitaitoisia ohjaajia, jossa huomioidaan toiminnan järjestämistapa. Henkilöiltä tulee varmistaa riittävä osaaminen ja ne henkilöstön jäsenet, jotka ovat vuorovaikutuksessa lasten kanssa ilman huoltajan läsnäoloa, tulee saada nähdä ote rikosrekisteristä. Aamu- ja iltapäivätoiminnan henkilökunnan tulee huolehtia, että lapsen ja hänen huoltajaansa koskevat asiakirjat ja tiedot pysyvät salassa sivullisilta. Tietojen ilmaiseminen ja asiakirjojen luovuttamiselle tarvitaan huoltajan yksilöity lupa. Oppilashuolto saa luovuttaa perusopetukseen liittyviä välttämättömiä tietoja lapsesta aamu- ja iltapäivätoiminnan haltuun. (Opetushallitus, 2011, 19–20.)

Aamu- ja iltapäivätoiminnan toimintaympäristön tulee olla turvallinen, tukea toiminnalle suunnattuja tavoitteita ja olla monipuolinen, jolla otetaan huomioon toiminnan luonne ja tarkoitus. Kunnan tulee varmistaa, että vaaditut tavoitteet ympäristön suhteen täyttyvät. Toimintapaikassa tulee olla voimassa oleva turvallisuus- ja pelastussuunnitelma. Koulutilojen suunnittelussa ja korjauksissa tulee ottaa huomioon aamu- ja iltapäivätoiminnan tilatarpeet. (Opetushallitus, 2011, 19.)

Kuntien tulee hyväksyä perusopetuslaissa tarkoitettua aamu- ja iltapäivätoimintaa varten toimintasuunnitelma, joka tulee laatia perusopetuksen aamu- ja iltapäivätoiminnan perusteiden ja paikallisten olosuhteiden mukaan. Suunnitelman tarkoitus on tukea toiminnan järjestymistä, kehittymistä ja lisätä aamu- ja iltapäivätoiminnan suunnitelmallisuutta. Kunnan tulee arvioida aamu- ja iltapäivätoimintaa. Arviointien anti, eli tulokset tulee julkistaa pääpiirteisesti. Se minkä hallintokunnan alaisuuteen toiminta sijoitetaan, riippuu siitä mitä kunta päättää johtosäännössään. Siitä tulisi ilmetä myös, minkä viranhaltijan tai toimielimen päätösvaltaan kuuluvat toiminnan järjestäminen ja sen koordinointi, ostopalvelusopimusten tekeminen ja valvonnan toteuttaminen, avustuksista päättäminen, toimintasuunnitelman laatiminen ja sen hyväksyminen, päätös lapsen ottamisesta toimintaan sekä toiminnan alentaminen ja perimättä jättäminen. Perusopetuslaissa ei oteta kantaa toimintasuunnitelman sisältöön, vaan sen sisällöstä päättää kunta. (Opetushallitus, 2011, 20–21.)

Toiminta-suunnitelma sisältää muun muassa seuraavat asiat:

1. Toiminta-ajatus ja tavoitteet
2. Sisällölliset painoalueet ja suunnittelun periaatteet
3. Toiminnan järjestämiseen liittyvät keskeiset asiat. Näitä ovat muun muassa:
  - toimintapaikat ja – tilat
  - toiminta-aika
  - toimintamaksu
  - toiminnasta tiedottaminen
  - toimintaan hakeminen ja valintakriteerit
  - lasten määrä ja toiminnan laajuus
  - lapsiryhmän koko
  - henkilöstön määrä, henkilöstön rakenne ja ohjaajien kelpoisuus
  - ohjaajien rikostaustan selvittäminen
  - ohjaajien perehdyttäminen
  - kulkemisen ja kuljetusten järjestäminen
  - välipalan järjestäminen
  - turvallisuus ja pelastussuunnitelma
  - vakuutusasiat

- taloussuunnitelma
- 4. Toiminnan seuranta ja arviointi
  - toiminnan sisäinen arviointi
  - toiminnan ulkopuoliseen arviointiin osallistuminen
  - tulosten julkistaminen
- 5. Aamu- ja iltapäivätoiminnan yhteistyö ja tiedonkulku
  - kotien kanssa
  - koulun kanssa, yhteistyöluokan- ja erityisopettajan kanssa
  - lasta koskevien salassa pidettävien henkilötietojen luovuttamiseen liittyvä menettely
  - verkostoyhteistyö
  - moniammatillinen oppilashuoltotyö
  - yritysten ja yhteisöjen kanssa tehtävä yhteistyö, markkinointi ja sponsorointi aamu ja iltapäivätoiminnassa (Opetushallitus, 2011, 21–22)

4. AAMU- JA ILTAPÄIVÄTOIMINTA HAUKIPUTAALLA

4.1 Kuntaliitoksesta lyhyesti

Haukiputaan, Kiimingin, Oulun, Oulunsalon ja Yli-Iin kunnat sopivat 28.6.2010 kuntajaon muuttamisesta. Nämä kunnat lakkaavat 31.12.2012 ja ne yhdistetään perustamalla uusi kunta 1.1.2013 alkaen. Liittyvät kunnat ja Oulu muodostavat ”uuden Oulun”. Osa palvelurakenteista muuttui Haukiputaallakin uuden hallintomallin mukaiseksi 1.1.2012. Haukiputaalla toimiva aamu- ja iltapäivätoiminta yhdistyi Oulun kaupungin mukaiseksi toiminnaksi 1.8.2012. Sain aamu- ja iltapäivätoiminnan henkilöstön kokouksessa 14.3.2012 viitteitä siitä, että lasten vanhemmat eivät välttämättä ole ymmärtäneet miten liittyminen saattaa vaikuttaa aamu- ja iltapäivätoimintaan, kuten lasten valintaan ja ryhmien kokoon. Tähän mennessä Haukiputaalla kaikki hakeneet ensimmäisen ja toisen vuosiluokan oppilaat ovat päässeet toimintaan mukaan, kun taas Oulussa on tietty määrä lapsia, joita otetaan aamu- ja iltapäivätoimintaan. (Aamu- ja iltapäivätoiminnan henkilöstökokous 14.3.2012; Oulu 2012, hakupäivä 27.3.2012)

4.2 Aamu- ja iltapäivätoimintaa ja sen laatua ohjaavat tekijät

Avaan tässä luvussa tämän hetkistä toimintamallia Haukiputaalla, jonka toimintasuunnitelma on voimassa vielä kevätlukukauden 2012. Uusi perusopetuksen aamu- ja iltapäivätoiminnan toimintasuunnitelma astuu voimaan 1.8.2012 ja se on voimassa Haukiputaalla, Kiimingissä, Oulussa, Oulunsalossa ja Yli-Iissä.

Haukiputaalla vastuu aamu- ja iltapäivätoiminnan järjestämisestä on sivistyspalveluilla. Haukiputaalla aamu- ja iltapäivätoiminnassa on mukana vuosittain 150–200 lasta. Määrä on kasvussa, koska kuntaan muuttaa paljon lapsiperheitä. Keväällä 2011 toimintaan haki noin 190 lasta. Haukiputaan kunta pyrkii järjestämään toimintaa kaikille sitä tarvitseville. Ryhmä perustetaan, jos lapsia on vähintään 12, aamutoiminnassa vähimmäismäärä on 8 lasta. Tästä poikkeuksena ovat tietysti erityisoppilaat. Jos lapsen

omalle alueelle ei perusteta ryhmää, lapselle pyritään järjestämään paikka joltain lähialueelta tai sieltä mistä se on lapsen ja perheen edun mukaista. Lukukaudella 2011–2012 aamu- ja iltapäivätoimintaa järjestetään 8 toimintaryhmässä eri puolilla Haukipudasta. Erityisopetuksen aamu- ja iltapäivätoimintaa järjestetään Kirkonkylän koululla. (Toimintasuunnitelma, 2011–2012.)

Haukiputaan kunta rekrytoi itse ohjaajat aamu- ja iltapäivätoimintaan. Ohjaajalta vaaditaan soveltuvaa koulutusta ja pitkä kokemus lasketaan eduksi. Kunta järjestää toimintaa omana toimintana, mutta ei sulje yhteistyötä järjestöjen ja yhdistysten kanssa pois. Ohjaajille järjestetään vuosittain kahdesta neljään koulutusta, jotta perheitä pystyttäisiin palvelemaan yhä paremmin. Aamupäivätoiminta alkaa aikaisintaan kello 7.00 ja päättyy 10.00. Aamutoiminnassa ovat mukana myös koulunkäyntiavustajat, sillä aamutoiminta järjestetään koululla. Iltapäivätoiminta-aika on kello 12-17.00. Aamupäivätoiminta maksaa 30 € kuukaudessa ja iltapäivätoiminta 80€ kuukaudessa, jos lapsi on molemmissa mukana, on maksu 110 € kuukaudessa. Jos perheestä on useampi lapsi toiminnassa mukana, saavat he sisaralennusta 15 € kuukaudessa. Aamu- ja iltapäivätoiminnasta paikan irtisanominen ilmoitetaan kirjallisesti ja irtisanomisaika on yksi kuukausi. (Toimintasuunnitelma, 2011- 2012.)

Jos lapsi ei osallistu toimintaan kuin kymmenenä päivänä tai vähemmän, silloin maksusta peritään vain puolet. Lapsen ollessa pois kuukauden sairauden vuoksi ei maksua peritä ollenkaan. Maksuvapautusta tai alennusta voidaan myöntää sosiaalisin ja taloudellisin perustein ja sitä täytyy hakea erillisellä lomakkeella. Ne perheet jotka saavat toimeentulotukea ovat oikeutettuja maksuvapautukseen. Maksuvapautus tai alennus edistää lapsen turvallisuutta ja osallisuutta, sillä perheen sosioekonominen asema ei saisi ratkaista lapsen toimintaan pääsyä. Haukiputaan kunta on ottanut lapsille vakuutuksen ja se kattaa myös lapsen kotimatkan. Kotimatka tulee kulkea suorinta tietä. (Toimintasuunnitelma, 2011- 2012.)

Haukiputaan kunnassa aamu- ja iltapäivätoiminnan koordinoinnista ja esimiestyöstä vastaa aamu- ja iltapäivätoiminnan koordinaattori. Hänen tehtävänä on vastata toiminnan suunnittelusta, toteuttamisesta ja toiminnan arvioinnista. Pedagoginen vastuu on myös koordinaattorilla. Hän toimii ohjaajien lähimpänä esimiehenä. Koordinaattori järjestää sijaiset toimintaan ja tarvittaessa toimii itse sijaisena. Aamu- ja

iltapäivätoimintaan ilmoittautumiset, valinnat ja laskutus tapahtuu kunnan toimesta keskitetysti, mutta ryhmäkohtainen arkinen tiedottaminen on ohjaajien vastuulla. Itse toiminnasta vastaa aamu- ja iltapäivätoiminnan ohjaajat. He suunnittelevat toiminnan ja ottavat siinä huomioon lasten toiveet, kyvyt ja ryhmän tilat. He toimivat yhteistyössä koulun ja vanhempien kanssa, sillä kyse on samojen lasten toiminnasta. Aamu- ja iltapäivätoiminnassa halutaan olla tietoisia, mikäli lapsen elämässä tapahtuu asioita, jotka saattavat vaikuttaa lapsen hyvinvointiin ja käyttäytymiseen. (Toimintasuunnitelma, 2011- 2012.)

Vastuu aamu- ja iltapäivätoiminnasta on sivistyspalveluissa, mutta yhteistyötä tehdään perusturvan sekä nuoriso- ja liikuntatoimen kanssa. Yhteistyötä kuvastaa muun muassa liikkuva iltapäivä, jota tehdään yhteistyössä nuoriso- ja liikuntatoimen kanssa. Jatulissa toimivan aamu- ja iltapäivätoiminnan lapset ovat päässeet esimerkiksi seinäkiipeilemään ja pelaamaan sählyä. Kerhojen toiminta ja niiden sisältö on linjassa Opetushallituksen antamien perusteiden ja oman kunnan aamu- ja iltapäivätoiminnan kanssa. Toimintasuunnitelmasta ja toiminnan sisällöstä tiedotetaan vanhemmille. Huoltajille tarjotaan mahdollisuus osallistua toiminnan suunnitteluun. (Toimintasuunnitelma, 2011- 2012.)

Aamu- ja iltapäivätoimintaan on perustettu ohjausryhmä, jonka on perustanut sivistyslautakunta. Ohjausryhmässä on edustettuna koulu, vanhemmat, ohjaajat, ja sivistyslautakunta. Sen koolle kutsujana toimii aamu- ja iltapäivätoiminnan koordinaattori. Ryhmän tehtävänä on seurata ja arvioida toiminnan toteutumista ja sen laatua. Ohjausryhmän lisäksi toimintaa arvioidaan kuukausittain ohjaajien työkokouksessa. Ohjaajat dokumentoivat päivittäin toimintaa päiväkirjaan ja lasten läsnäolot kerätään läsnäololistaan. Lapsia kuullaan ja heidän kanssa käydään läpi, mikä toiminnassa on onnistunut ja mikä olisi voinut mennä paremmin. Tällä pidetään huoli, että lasten osallisuus toteutuu arvioinnissakin. Valtakunnallinen laadunarviointikysely suoritetaan joka toinen kevät vanhemmille, viimeksi vuonna 2011. Tehty kysely on ajankohtainen ja tarpeellinen laadun arvioinnin kannalta. Lisäksi päivittäinen palaute lapsilta ja vanhemmilta otetaan huomioon ja sitä pidetään tärkeänä. Aamu- ja iltapäivätoiminnan henkilöstö itse arvioi myös omaa toimintaansa ja osallistuu

kehittämiseen antamalla palautetta toiminnasta ja sen käytännöistä. Oman toiminnan arviointia toteutetaan vuosittain. (Niskala huhtikuu 2012, keskustelu.)

5. TUTKIMUKSEN TOTEUTUS

5.1 Opinnäytetyöni prosessina

Aloitin työt syksyllä 2010 Oulussa nuorisotilalla, jossa työparinani toimi erään aamu- ja iltapäivätoiminnan vastaava ohjaaja. Juttelimme usein hänen työstään ja kerran keskustelusta kävi minulle ilmi, etteivät kaikki halukkaat saa Oulussa aamu- ja iltapäivätoiminnasta paikkaa, vaan paikkoja on rajattu määrää. Asia jäi vaivaamaan minua ja ajatus alkoi elämään. Asia herätti mielenkiintoni ja ajatus asian tarkemmasta tutkimisesta tuli mahdolliseksi opinnäytetyön myötä. Kesän 2011 alkaessa tein päätöksen tehdä työni aamu- ja iltapäivätoiminnan parista, koska minua kiinnosti se mahdollisena työkenttänä. Lähdin ensin tekemään taustatyötä niin, että keräisin tutkimusaineistoni Oulusta, sen alueen aamu- ja iltapäivätoiminnasta, jossa työparini työskenteli. Työ ei edennyt odotetulla tavalla ja aiheen rajaamisen kanssa oli vaikeuksia.

Muutin Haukiputaalle ja menin töihin Haukiputaan nuorisotilalle. Päätin muuttaa suunnitelmia ja toteuttaa työni Haukiputaalle. Lähdin työstämään ideaa ja päädyin Haukiputaan aamu- ja iltapäivätoiminnan koordinaattorin kanssa keskustelemaan mahdollisesta yhteistyöstä. Tammikuussa 2012 aamu- ja iltapäivätoiminta oli hallinnoltaan osana Oulua. Haukiputaalla on aina kaikki halukkaat otettu mukaan aamu- ja iltapäivätoimintaan. Herkullisena aiheena pidin sitä, mitä tapahtuu kun liitytään Ouluun ja kaikki halukkaat eivät saisi välttämättä paikkaa toiminnasta. Pian ymmärsin, että aihe tässä laajuudessa oli kuitenkin liian haastava opinnäytetyöhöni. Helmi-maaliskuussa 2012 kirjoitin suurimman osan teoriasta.

Päädyin suositusten myötä tekemään hankesopimuksen työstäni Oulun kaupungin kanssa. Ajattelin tehdä laatukselyn, koska valtakunnallinen laatuksely toteutetaan vain joka toinen vuosi ja kaudelle 2011–2012 sitä ei tehtäisi. Halusin työllä tuoda julki perheiden nykyarkea ja sitä tarvetta tällaiselle toiminnalle kuin mitä aamu ja iltapäivätoiminta tarjoavat pienille koululaisille ja heidän perheilleen. Keväällä 2012 tutkimusluvan työlleni ja huhtikuussa minulla oli valmiina kyselylomake, jonka vanhemmat saivat kotiin täytettäväksi. (Liite 3.) Vastausaikaa vanhemmilla oli noin

kaksi viikkoa. Saatekirjeessä ollutta palautusaikaa jatkettiin, vanhemmat olivat kuuleman mukaan halukkaita vastaamaan kyselyyn, mutta eivät olleet saaneet sitä palautettua määräaikaan mennessä. (Liite 2.) Kyselyn nopeassa käynnistymisessä vaikeuksia tuottivat myös juhlapyhien samanaikaisuus. Kesän tullessa alkoivat työt ja palailin työn pariin aina hetkiksi. Syyskuussa 2012 lähdin purkamaan kyselyjä taulukkomuotoon ja tekstiksi.

5.2 Kohdejoukko ja tutkimusmenetelmät

Melkein alusta asti oli selvää, että tulen keräämään tutkimusaineistoni toteuttamalla kyselyn, jonka tarkoituksena olisi tutkia vanhempien ajatuksia aamu- ja iltapäivätoiminnan toteutumisesta ja sen laadusta. (Liite 3.) Mietin myös haastattelua, joka olisi kohdennettu vanhemmille, mutta koin sen hankalaksi toteuttaa. Kyselylomakkeen avulla vanhemmat voivat vastata anonyymeinä ja kertovat helpommin asioita, joita eivät kasvokkain kertoisi.

Tutkimusjoukkooni kuuluivat kaikki ne vanhemmat, joiden lapsi tai lapset ovat Jatulin tai Länsituulen aamu- ja iltapäivätoiminnassa mukana. Tutkimusongelmana oli selvittää Jatulin ja Länsituulen aamu- ja iltapäivätoiminnassa olevien lasten vanhempien tyytyväisyys koskien toiminnan laatua ja sen olemassa olevaa muotoa kohtaan. Opinnäytetyöni on kvalitatiivinen eli laadullinen tutkimus. Päädyin toteuttamaan oman opinnäytetyöni laadullisena tutkimuksena, koska sen menetelmillä saadaan syvällistä tietoa (Alasuutari 1995, 231). Tiedonkeruuvälineenä päädyin käyttämään kyselylomaketta, jonka kohderyhmä on valittu tarkkaan rajaten. Laadulliseen tutkimuksen yleispiirteenä on pieni kohdejoukko. Omassa työssäni kohdejoukko koostui 46 perheestä. Teoreettinen viitekehys määrittelee sen, millainen aineisto kannattaa lähteä keräämään ja millaista menetelmää kannattaa lähteä käyttämään. Kvalitatiivisella lähestymistavalla mahdollistetaan ilmiöiden avaaminen sisältä päin, sillä se arvostaa ja hyödyntää karttunutta kokemukseräistä tietoa. Se on perustutkimusta ilmiöistä ja sillä on sovellusarvoa. (Alasuutari 1995, 83; Eskola & Suoranta 1998, 18–19 ; Ruoppila, Hujala, Karila, Kinos, Niiranen & Ojala 1999, 180.)

Teoreettisena viitekehystenä aloitan käymällä läpi perheiden nykypäivää ja lapsen yksinoloa, jotka antavat syyn koko koululaisten aamu- ja iltapäivätoiminnan synnylle ja olemassaololle. Käyn läpi aamu- ja iltapäivätoiminnan historiaa. Jotta tietäisimme, mitä aamu- ja iltapäivätoiminnan tulisi käsittää sisällään, olen tuonut sen teoriaa ja lakia esille laajasti teoriaosuudessa. Kvalitatiivinen tutkimus tarvitsee aina taustateoriaa ja tulkintateoriaa. Laadullisessa tutkimuksessa tutkimuskysymykset saattavat muuttua tutkimuksen edetessä, kun taas määrällisessä eli kvantitatiivisessa tutkimuksessa ne on muotoiltu etukäteen, eikä niitä muuteta prosessin aikana (Eskola & Suoranta 1998, 18–19).

Kyselylomakkeen alussa oli kolme taustatietoa antavaa kohta. Taustatiedoilla sain selville, onko lapsi Jatulissa vai Länsituulessa ja osallistuuko lapsi toimintaan ensimmäistä vai toista vuotta. Taustatiedoilla sain selvitettyä myös osallistuuko lapsi vain aamutoimintaan, iltapäivätoimintaan vai molempiin. Kyselyssä oli 14 kappaletta monivalintakysymyksiä. Kysymykset oli jaettu teemoihin, joissa oli kahdesta kolmeen kysymystä, joiden jälkeen vanhemmat pystyivät kokoamaan monivalintakysymysten jälkeen laajemmin ajatuksiaan niille tarkoitettuun kohtaan. Avoimissa kysymyksissä vanhemmat saivat halutessaan tuoda esille ajatuksiaan sanallisessa muodossa. Viimeisenä varsinaisena kysymyksenä pyysin vanhempia antamaan kokonaisarvosanan aamu- ja iltapäivätoiminnalle kouluasteikkoa käyttäen.

Kyselyjä tehdessä oli haastavaa asettaa kysymykset ymmärrettävään ja loogiseen muotoon. Kyselyssä en osannut huomioida lainkaan, mikäli jollain perheellä olisi useampi lapsi aamu- ja iltapäivätoiminnassa. Esimerkiksi jos lapset olisivat kaksoset tai syntyneet peräkkäisinä vuosina. Odotin vanhempien ymmärtävän, että he vastaavat vain yhden lapsen näkökulmasta, sillä vastauksia raportoidessa saattaisi tunnistettavuus lisääntyä ja vastaus olisi hankala käsitellä luottamuksellisesti. Tietenkin vanhemmat joilla on useampi lapsi, olisivat voineet halutessaan vastata kahdelle eri lomakkeelle. Vastauksia läpikäydessä ei vastaan tullut mitään ongelmia asian suhteen.

Tutkimusongelmana oli selvittää aamu- ja iltapäivätoiminnassa mukana olevien lasten vanhempien näkemyksiä toiminnasta ja sen laadusta Haukiputaalla. Päätin rajata kyselyn kohdistamisen kahteen eri aamu- ja iltapäivätoiminnan ryhmään, joiden

vanhemmille kyselyn laatisin. Keskustelin aamu- ja iltapäivätoiminnan koordinaattorin kanssa ja yhdessä päätimme osoittaa kyselyt Jatuliin ja Länsituuleen.

6. TUTKIMUSTULOKSET JATULIN AAMU-JA ILTAPÄIVÄTOIMINNASTA

6.1 Jatulin aamu- ja iltapäivätoiminnan esittely

Jatulin aamu- ja iltapäivätoiminta järjestetään Haukiputaalla aivan Kirkonkylän koulun vieressä sijaitsevassa vapaa-aikakeskus Jatulissa. Jatuli sijaitsee Kirkonkylän koulua melkein vastapäätä, mutta välissä kulkee autotie. Samalta kohdalta löytyy useampi suojatie ja alueen nopeusrajoitus on 40 kilometriä tunnissa. Jatulissa on tilat moneen käyttöön ja tiloissa toimii muun muassa uimahalli Vesi-Jatuli. Aamu- ja iltapäivätoiminnalle on omat tilat, mutta tiloja hyödynnetään tarvittaessa muuhunkin toimintaan. Tiloissa on esimerkiksi keramiikan polttoon tarkoitettut uunit. Vapaa-aikakeskuksessa toimii myös nuorisotila, jossa aamu- ja iltapäivätoiminnan lapset pääsevät myös vierailemaan sovittuna aikana. Nuorisotilasta löytyy erilaisia pelejä ja ATK-tila, jossa toimii Seutu Napin palvelupiste. Lapset saavat leikkiä muun muassa budosalissa ja pääsevät pelaamaan sählyä. Ohjatusti on annettu mahdollisuus päästä kiipeilemään kiipeilyseinälle.

6.2 Kyselyn tulosten esittely

Jatulin aamu- ja iltapäivätoiminnassa mukana olevien perheistä kyselyyn vastasi kymmenen perhettä. Kaikkiaan Jatulissa oli asiakkaana 23 perhettä, joten Jatulin osalta vastausprosentiksi muodostui 43,5. Kyselyn alussa oli kolme taustatietoa kartoittavaa kysymystä. Vastanneiden lapsista 40 prosenttia oli mukana toiminnassa ensimmäistä vuotta ja 60 prosenttia toista vuotta. Vastanneiden lapsista 30 prosenttia oli mukana pelkästään aamutoiminnassa ja 10 prosenttia oli mukana vain iltapäivätoiminnassa, sekä aamu- ja iltapäivätoimintaan osallistuvia oli 60 prosenttia vastanneiden lapsista. (Liite 4.)

Kyselyssä oli taustatietojen jälkeen monivalintakysymyksiä, joissa vastaajia pyydettiin ympyröimään mielipidettään vastaava numero kunkin kysymyksen kohdalla. Suurin osa kysymyksistä oli muotoiltu väitteen muotoon. Vastausvaihtoehdot olivat: erittäin hyvin (5), hyvin (4), tyydyttävästi (3), huonosti (2) ja erittäin huonosti (1). Muutaman monivalintakysymyksen jälkeen oli mahdollisuus koota vastaus teeman pohjalta myös

kirjalliseen muotoon riveille. Jos vastaaja ei ole osannut vastata esitettyyn väitteeseen, on hän voinut vastata kirjallisessa muodossa. Vastaukset muodostuivat niin, ettei jäänyt epäselviä tulkintoja vastaajan mielipiteestä.

Väittämässä toiminnan sijainti vastaa tarpeitanne, on vastanneista vanhemmista 90 prosenttia vastannut erittäin hyvin ja 10 prosenttia hyvin. Väittämässä toiminta vastaa perheen tarpeita ajallisesti, on vastanneista vanhemmista 90 prosenttia vastannut erittäin hyvin ja 10 prosenttia tyydyttävästi. Väittämässä toiminta turvaa lapsenne kouluarkea, on vastanneista vanhemmista 90 prosenttia valinnut väitteen erittäin hyvin ja 10 prosenttia hyvin.

Vanhemmat ovat kuvailleet kokemuksiaan edeltäneistä teemoista muun muassa näin:

”Hyvä sijainti, lähellä koulua. Aukioloajat hyvät. Lapsi ei halua olla aamuisin yksin kotona, joten on erittäin hyvä, että on järjestetty aamupäivätoimintaa.”

”Hoitajat ovat vähän ”pihalla”, mukavia mutta pohdin päivittäin huolehtivatko he lapsestani kunnolla. Mielelläni tietäisin myös heidän koulutustaustansa. Paikkana Jatuli tuntuu olevan virikkeellinen, budosali on ehdoton suosikki. Aukiolo ei vastaa tarpeitamme, koska vanhemmillakin alkaa työt 7:ltä, tähän olisi suuri tarve puuttua.”

”Ensimmäisenä vuonna koululaiset saateltiin aamuisin kouluun ja tultiin koululle hakemaan ip:hen. Aukioloaika on todella hyvä, sillä perheemme joutuu lähtemään arkisin eri paikkakunnalle työhön ja opiskelemaan. Ei tarvitse jättää arkaa lasta yksin kotiin.”

”Hyvä paikka; Antaa mahdollisuuden myös liikunnallisiin aktiviteetteihin kuten seinäkiipeily & ”riehunta” budosalissa.”

Väittämässä tiedottaminen toiminnan ja kodin välillä toimii, on vanhemmista 20 prosenttia vastannut erittäin hyvin, 60 prosenttia hyvin ja loput 20 prosenttia tyydyttävästi. Väittämässä yhteistyö henkilökunnan ja vanhempien välillä sujuu, on vanhemmista 50 prosenttia vastannut erittäin hyvin ja 30 prosenttia ovat vastanneet

hyvin ja 20 prosenttia tyydyttävästi. Väittämässä vanhemmat voivat vaikuttaa toimintaan ja sen sisältöön on vanhemmista 60 prosenttia vastannut hyvin ja 20 prosenttia on vastannut tyydyttävästi, 20 prosenttia on kokenut voivansa vaikuttaa sisältöön huonosti.

Vanhemmat ovat kuvailleet kokemuksiaan tiedottamisesta, yhteistyöstä ja vaikutusmahdollisuuksista näin:

”Alussa olisin toivonut henkilökunnan tervehtivän oma-aloitteisesti itsensä vanhemmille. Edelleenkin en tiedä kaikkien ohjaajien nimeä. Myöskään niiden, joita on välillä käynyt ohjaajana ap- ja ip- toiminnassa, en tiedä nimeä.”

”Tiedotus netin/sähköpostin kautta voisi olla hyvä, vaikka on tiedotus toiminut myös reissuvihkon/lippulappusten muodossa”

”Soitin lapseni vakavaa asiaa koskien jatuliin, tuntui että asiaani ei otettu tosissaan. Hoitaja naureskeli koko puhelun ajan, ettei tiedä lapseni asioista, koska ei ole ollut paikalla mutta ”nyt ei näyttäisi olevan hätää”, mieli teki sanoa että älä naura kun mua äitinä itkettää! Tuntus että tilannetajua vois pohtia.”

”Vanhempien mielipidettä toiminnan sisällöstä kysytty muistaakseni vain kerran, lomakkeella.”

Väitteessä toiminta on rakennettu lapsilähtöisesti, vanhemmista 10 prosenttia on vastannut erittäin hyvin, 80 prosenttia vastasi hyvin ja 10 prosenttia vastasi tyydyttävästi väitteeseen. Väitteessä lapsenne toiveet on otettu huomioon toiminnassa, on vanhemmista 10 prosenttia vastannut erittäin hyvin ja 90 prosenttia on vastannut hyvin. Väitteessä lapsenne viihtyy toiminnassa, vanhemmista 30 prosenttia on vastannut lapsensa viihtyvän erittäin hyvin toiminnassa ja 60 prosenttia on vastannut lapsensa viihtyvän hyvin toiminnassa ja 10 prosenttia tyydyttävästi.

Vanhemmat ovat kuvailleet kokemuksiaan toiminnan lapsilähtöisyydestä, lasten toiveiden huomioimisesta ja lapsen yleistä viihtymistä seuraavasti:

”Hirmu tyytyväinen lapsi, tykkää olla ip:ssä.”

”Lapseni on hyvin ujo, ja yksi syy ip:lle on sosiaalisuuden harjoittelu. Olemme tätä palaverissakin pohtineet, koska on ihan ongelmallista jo. Kun kysyn miten on mennyt, vastaus on poikkeuksetta ”ihan hyvin”. Itse (hoitoalalla) tiedän että useimmiten noin vastataan kun mitään kertomista ei juurikaan ole, eli hoidettava on hoidettu ns. liukuhihnalta. Sapettavaa, todellakin.”

”Lapsi menee toimintaan erittäin mielellään. Siellä tehdään mukavia juttuja – paljon askartelua ja muuta käsillä tekemistä.”

Kysymykseen kokeeko vanhemmat toiminnan tukevan kotona tehtävää kasvatustyötä, on vanhemmista 10 prosenttia mieltänyt toiminnan tukevan kotona tehtävää kasvatustyötä erittäin hyvin. Vanhemmista 70 prosenttia on mieltänyt toiminnan tukevan hyvin kotona tehtävää kasvatustyötä ja 10 prosenttia on vastannut toiminnan tukevan kotona tehtävää kasvatustyötä tyydyttävästi, sekä 10 prosenttia vanhemmista oli sitä mieltä, että toiminta tukee huonosti kotona tehtävää kasvatustyötä. Väitteessä ohjaajia on riittävästi lapsimäärää nähden, on vanhemmista 70 prosenttia vastannut ohjaajia olevan hyvin lapsimäärää nähden, 10 prosenttia vanhemmista on kokenut heitä olevan tyydyttävästi lapsimäärää nähden, sekä 10 prosenttia on kokenut ohjaajia olevan huonosti lapsimäärää nähden.

Vanhemmat ovat kertoneet kokemuksiaan kasvatustyöntukemisesta ja ohjaajien riittävydestä muun muassa seuraavasti:

”Ohjaajien lukumäärään on vaikea ottaa kantaa, koska en tiedä lapsimääriä.”

”Minulle se on hälyttävä merkki, että lapseni ei halua kertoa aamustaan tai jutellessa kiittää sen ”ihan kivaa” jutulla, pystymättä määrittelemään mitä se ”kiva” on.”

”Ohjaajat ovat huolehtineet lasten mukana olon toimintaan. Huolehtivat helposti, jos lasta ei kuulu koulusta paikalle.”

Kysyttäessä vanhemmilta ovatko he perehtyneet aamu- ja iltapäivätoiminnan toimintasuunnitelmaan, vastasi vain 10 prosenttia perehtyneensä toimintasuunnitelmaan erittäin hyvin, 10 prosenttia oli vastannut perehtyneensä hyvin, 70 prosenttia tyydyttävästi ja 10 prosenttia oli vastannut huonosti. Vastaajista 10 prosenttia oli jättänyt kokonaan vastaamatta kysymykseen. Väitteessä toimintasuunnitelma on toteutunut käytännössä, on vanhemmista 50 prosenttia vastannut hyvin, vanhemmista 10 prosenttia on kokenut toimintasuunnitelman toteutuneen käytännössä tyydyttävällä tavalla ja 40 prosenttia vastaajista on jättänyt vastaamatta väitteeseen. Väitteessä aamu- ja iltapäivätoiminta on järjestetty, on vanhemmista 20 prosenttia vastannut sen järjestettävän erittäin hyvin ja 70 prosenttia on vastannut sen olevan hyvin järjestetty, vain kymmenen prosenttia on vastannut väitteeseen tyydyttävästi.

Väitteiden ja kysymysten jälkeen vanhempia pyydettiin antamaan aamu- ja iltapäivätoiminnalle kokonaisarvosana kouluasteikolla 4-10, keskiarvoksi Jatulissa tapahtuvalle aamu- ja iltapäivätoiminnalle muodostui 8,9.

Avoimessa kysymyksessä vanhemmille annettiin mahdollisuus antaa yleisesti palautetta aamu- ja iltapäivätoiminnasta. Seuraavassa vanhempien palautetta:

”Ihanat, rauhalliset ohjaajat, jotka leikkivät ja osallistuvat lasten leikkeihin riittävästi. Antavat poikien olla poikia ja pelata jakista, kiekkoa yms.”

”Lapsi on tyytyväinen ja tykännyt toiminnasta. Innoissaan on lähtenyt mukaan. Kertaakaan ei ole kieltäytynyt lähtemästä ap- tai ip toimintaan. Se kertoo paljon! ”

”Onko toimintasuunnitelma ollut jossakin saatavilla?”

”Yhdellä sanalla; YKSILÖLLISEMPÄÄ!”

6.2 Tulosten tarkastelua

Suurin osa vastaajista on tyytyväisiä aamu- ja iltapäivätoiminnan tuomaan turvallisuuteen. Aukioloaika tuo varmasti haastetta niille vanhemmille, joilla työt alkavat todella aikaisin tai jos työ tai opiskelupaikka on pitkän ajomatkan päässä. Aukioloaika tuo haastetta myös niille perheille, joissa vanhemmat tekevät vuorotyötä. Kyselyn tuloksista ei kuitenkaan käynyt ilmi, että vastaajien joukossa olisi vuorotyötä tekeviä vanhempia. Aamu- ja iltapäivätoiminta palvelee aukioloajaltaan parhaiten niitä joilla työ sijoittuu kello 8 ja 16 välille, jolloin jää aikaa siirtyä työhön ja töistä pois. Tosiasia on, että yhä useammat vanhemmat käyvät mitä erilaisimmissa töissä, joissa työajat vaihtelevat. Kuitenkin Jatulin aamu- ja iltapäivätoiminta näyttäisi palvelevan niin, että lapsen yksinolo vähenee merkittävästi. Tiedottamiseen ja yhteistyöhön olisi syytä panostaa hieman enemmän, jotta vanhemmat voisivat olla osallisina ja näin keskinäistä luottamusta voitaisiin myös kasvattaa. Tiedottamisen avulla toiminta ja sen tarkoitus voitaisiin tehdä vanhemmille.

Suurin osa vastanneista vanhemmista on siis tyytyväisiä lapsensa viihtyvyyteen ja kokevat lasten toiveet otettavan huomioon aamu- ja iltapäivätoiminnassa. Tietysti on havaittavissa myös jonkinlaista tyytymättömyyttä ja tässä olisikin hyvä pyrkiä silti parantamaan ottamalla lasten toiveita huomioon ja pyrkiä kartoittamaan heidän tarpeitaan ja näin parantaa lapsilähtöisyyttä. Toiminnan ajan rajallisuus ja ympäristö antavat haasteita moniinkin seikkoihin. On myös otettava huomioon, että vanhempien näkemykset aamu- ja iltapäivätoiminnasta saattavat poiketa lasten näkemyksistä. Vanhemmat olivat antaneet toiminnalle keskimäärin todella hyvän kouluarvosanan, joka kertoo yleisestä tyytyväisyydestä aamu- ja iltapäivätoimintaan.

Suurin osa vanhemmista kokee toiminnan tukevan kasvatustyötä hyvin, mutta on silti syytä paneutua myös niihin, joiden mielestä toiminta ei tue hyvin kasvatustyötä. He eivät välttämättä edes koe tarpeellisenä ”päiväkotimaista” kasvatuskumppanuutta. Kuitenkin aamu- ja iltapäivätoiminnan yhtenä tehtävänä on tukea kasvatustyötä, joten siihen pitäisi pyrkiä. Ratkaisuna voisi olla tiiviimpi yhteistyö vanhempien kanssa. Vanhempien on ehkä hankala ottaa kantaa ohjaajien riittävyteen. He eivät välttämättä tiedä lapsimääriä, joten parhaiten ohjaajien riittävyden voivat arvioida ohjaajat ja sekä lapset itse. Lapselle saattaa riittää, että aikuinen on samoissa tiloissa ja

kuuloetäisyydellä. Vanhemmilla saattaa olla päiväkotimaailman jälkeen vaikea tottua tämänkaltaiseen toimintaan ja he ehkä tarvitsisivat alussa tiiviimpää perehdytystä.

Ihmetystä herätti, kuinka vanhemmat eivät olleet perehtyneet toimintasuunnitelmaan, joka on jaettu vanhemmille lapsen aloittaessa aamu- ja iltapäivätoiminnassa. Toimintasuunnitelmasta löytyy paljon yleistä tietoa toiminnan järjestämisestä, mutta se myös sisältää tietoa aamu- ja iltapäivätoiminnan suunnittelusta ja sisällöstä. Toimintasuunnitelmassa on tietoa yleisellä tasolla, mutta se antaa toiminnalle selvät raamit, minkä puitteissa toiminnan tulisi toteutua ja mitä sen pitäisi pitää sisällään. Voisi myös tulkita osaksi, ettei toimintasuunnitelmaa ole pystytty noudattamaan sen kaikissa elementeissään. Kuitenkin sinänsä positiivista on, että aiemmassa kohdassa on kysytty voivatko vanhemmat vaikuttaa toiminnan sisältöön ja jopa 60 prosenttia ovat kokeneet voivansa vaikuttaa toiminnan sisältöön hyvin. Hälyttävää kuitenkin on, että 20 prosenttia on vastannut voivansa vaikuttaa toimintaan ja sen sisältöön tyydyttävästi, sekä 20 prosenttia on mieltänyt voivansa vaikuttaa siihen huonosti. Vanhempia tulisi siis osallistuttaa enemmän toiminnan suunnitteluun, sekä tuoda tietoa toiminnasta ja sen sisällöstä. Pitäisi myös pitää huolta, että toimintasuunnitelmaan kirjatut asiat toteutuisivat myös käytännössä.

Osalle vanhemmista saattaa olla vaikeaa tottua päiväkodin jälkeen isompiin ryhmäkokoihin aamu- ja iltapäivätoiminnassa. Esiopetuskin tapahtuu usein päiväkotiryhmässä tai koululla, mutta kuitenkin yksilöllisemmin vielä verrattuna ensimmäisen ja toisen vuoden oppilaiden opetuksen ryhmäkokoihin. Yleisessä keskustelussa on puhuttu myös koululuokkien ryhmien koosta, jossa lapsen yksilöllinen huomioiminen kärsii. Olen osaksi samaa mieltä niiden vanhempien kanssa siitä, että koulutoiminnassa tulisi kiinnittää huomiota ryhmien kokoihin, tai edes järjestää aamu- ja iltapäivätoiminta yksilöllisemmin ikään kuin paikkaamaan ”aikuisen kaipuuta”. Sillä illalla kotona vanhempien ja perheen kanssa vietetty aika on yhä useammalla lapsella vain muutama tunti päivässä. Kuitenkin pitää muistaa, että lapsi saattaa nauttia koulupäivän jälkeen joutenolosta, jossa aikuinen ei ole koko ajan ohjaamassa tuokioita. Ryhmäkojoja mietittäessä on muistettava tosiasia, että ohjaajilla on hoitovastuu, eikä vain valvontavastuu niin kuin erityyppisissä leikkipuistoissa tapahtuvissa iltapäiväkerhoissa (Starndell 2012, 90.)

7. TUTKIMUSTULOKSET LÄNSITUULESTA

7.1 Länsituulen aamu- ja iltapäivätoiminnan esittely

Länsituulen aamu- ja iltapäivätoiminta järjestetään Länsituulen koulun tiloissa. Länsituulen koulu on noin 500 oppilaan yhtenäiskoulu, joka sijaitsee Haukiputaan länsipuolella. Länsituulen koulu on otettu käyttöön elokuussa 2009. Aamu- ja iltapäivätoiminnalle ei ole varattu erikseen omia tiloja, vaan tiloina toimii vapaana olevat luokat. Lapsilla on siis vähemmän vaarallisia siirtymätilanteita, kun tilat ovat samassa rakennuksessa kuin oma koulu.

7.2 Kyselyn tulosten esittely

Länsituulen aamu- ja iltapäivätoiminnassa mukana olevien perheistä kyselyyn vastasi 11 perhettä, kaikkiaan länsituulella oli asiakkaana 23 perhettä, jolloin länsituulen osalta vastausprosentiksi tuli 55 prosenttia. Kyselyn alussa oli kolme taustatietojä kartoittavaa kysymystä. Vastanneiden lapsista 72,7 prosenttia oli mukana toiminnassa ensimmäistä vuotta ja 27,3 prosenttia toista vuotta. Vastanneiden lapsista kaikki olivat mukana vain iltapäivätoiminnassa. (Liite 5.)

Kyselyssä oli taustatietojen jälkeen monivalintakysymyksiä, joissa vastaajia pyydettiin ympyröimään mielipidettään vastaava numero kunkin kysymyksen kohdalla. Suurin osa kysymyksistä oli muotoiltu väitteen muotoon. Vastausvaihtoehdot olivat: erittäin hyvin (5), hyvin (4), tyydyttävästi (3), huonosti (2) ja erittäin huonosti (1). Muutaman monivalintakysymyksen jälkeen oli mahdollisuus koota vastaus teeman pohjalta myös kirjalliseen muotoon riveille. Jos vastaaja ei ole osannut vastata esitettyyn väitteeseen, on hän sen voinut vastata kirjallisessa muodossa. Vastaukset muodostuivat niin, ettei jäänyt epäselviä tulkintoja vastaajan mielipiteestä.

Ensimmäisessä väitteessä toiminnan sijainti vastaa tarpeitanne, ovat kaikki vanhemmat vastanneet sijainnin vastaavan tarpeita erittäin hyvin. Väitteessä toiminta vastaa perheen tarpeita ajallisesti, on vastanneista vanhemmista 90,9 prosenttia pitäneet aikaa erittäin

hyvänä ja 9,1 prosenttia hyvänä. Väitteessä toiminta turvaa lapsenne kouluarkea, on vanhemmista 72,7 prosenttia mieltäneet sen turvaavan kouluarkea erittäin hyvin, 18,2 prosenttia on mieltänyt sen tukevan hyvin ja 9,1 prosenttia tyydyttävästi.

Vanhemmat ovat kertoneet kokemuksiaan toiminnan sijainnista, aukiolosta ja turvallisuudesta muun muassa näin:

”AP/IP Tilat ovat surkeat suhteessa siihen kuinka hienot ja uudet tilat länsituulella yleisesti ottaen on. Lapset ovat tiloissa kuin karjalauma; tolkkottoman paljon huutavia lapsia pienissä ja ahtaissa tiloissa, ei edes kunnollisia JAKOTILOJA! Näyttänyt lähinnä säilytys paikalta. Lapset tarvitsisivat myös hiljaisia/pieniä soppeja/tiloja olla rauhassa ja rauhoittua. En käsitä miten sivistyspuoli onkin onnistunut sössimään vielä 2010-luvulla AP/IP-asian. Vaikka lakikin jo velvoittaa järjestämään AP/IP toimintaa pikkuoppilaille. Hirvitti jättää lapsi syksyllä AP/IP-ryhmään. Mietin joka päivä että tokkopa siellä voi olla turvassa. Näytti meno niin rauhattomalta, sekasortoiselta ja villiltä. Siitä oli turvallisen kasvun edistäminen kaukana.”

”Iltapäiväkerho on toiminut hyvin. X on tykännyt olla tosi paljon, ja kun ip sijaitsee koululuokan vieressä, helppo siis mennä koulun jälkeen. Ohjaajat ovat hyvin osaavia sekä yhteistyö sujuu.”

”Sijainti optimaalinen. Ensimmäisenä vuotena olisi ollut tarvetta myös aamutoimintaan, tällä hetkellä olemme tyytyväisiä aukioloaikaan. K ja M ovat erittäin vastuullisia ja luotettavia ohjaajia, olemme voineet olla varmoja siitä että lapsemme on turvallisissa käsissä.”

Väitteessä tiedottaminen toiminnan ja kodin välillä toimii, on vanhemmista 72,7 prosenttia kokeneet sen toimivan erittäin hyvin ja 27,3 prosenttia kokeneet sen toimivan hyvin. Väitteessä yhteistyö henkilökunnan ja vanhempien välillä sujuu, on vanhemmista 81,8 prosenttia kokenut sen sujuvan erittäin hyvin ja 18,2 prosenttia kokenut sen sujuvan hyvin. Väitteessä vanhemmat voivat vaikuttaa toimintaan ja sen sisältöön, on vanhemmista 18,2 prosenttia kokeneet voivansa vaikuttaa erittäin hyvin, 45,5 prosenttia on kokenut voivansa vaikuttaa hyvin toimintaan ja sen sisältöön. Vastanneista

vanhemmista 9,1 prosenttia on kokenut voivansa vaikuttaa tyydyttävästi toimintaan ja sen sisältöön ja 9,1 prosenttia on kokenut voivansa vaikuttaa huonosti. Vastanneista 9,1 prosenttia oli jättänyt vastaamatta väitteeseen monivalintakohdassa.

Seuraavassa vanhempien kokemuksia tiedottamisesta, yhteistyöstä ja vanhempien mahdollisuuksista vaikuttaa aamu- ja iltapäivätoimintaan:

”Enemmän liikuntaa (salivuoro) mikäli mahdollista.”

”Kaikki kiitos ja kunnia M:lle ja K:lle hyvin tehdystä työstä, vaikka sivistyspuoli on resursoinut heidän työnsä huonosti. Tiedän että olivat tosi tiukoilla erityisesti syksypuolella. Saivatkohan riittävästi tukea ylemmältä taholta? Toivottavasti sitä kysytään heiltä –enpä ihmettelisi vaikeivat olisi saaneet.”

”Emme ole kokeneet tarvetta ”puuttua” ip:n toimintaan tai sen sisältöön, lapsemme viihtynyt hyvin ip:ssä.”

”Yhteistyö toimii hyvin. Tiedottaminen sujuu mutkitta tekstiviestein, puhumalla ym.”

Väitteessä toiminta on rakennettu lapsilähtöisesti, on vanhemmista 45,5 prosenttia vastannut väitteeseen erittäin hyvin, 36,4 prosenttia on vastannut hyvin ja 18,2 prosenttia on vastannut tyydyttävästi. Väitteessä lapsenne toiveet on otettu huomioon toiminnassa, on vanhemmista 45,5 prosenttia vastannut erittäin hyvin ja 54,5 prosenttia vastannut hyvin. Lapsen viihtyvyyttä kuvaavassa väitteessä, on vanhemmista 54,5 prosenttia kokenut lapsensa viihtyvän aamu- ja iltapäivätoiminnassa erittäin hyvin ja 36,4 prosenttia kokenut viihtyvän hyvin, sekä 9,1 prosenttia kokenut lapsen viihtyvän toiminnassa tyydyttävästi.

Seuraavassa vanhempien kokemuksia toiminnan lapsilähtöisyydestä, lasten toiveiden huomioimisesta ja lasten viihtymisestä aamu- ja iltapäivätoiminnassa:

”Enemmän vielä ulkoilua ja liikuntaa.”

”Lapsi viihtyy hyvin ja saanut paljon uusia kavereita. Toiminta on lapsilähtöistä.”

”Lapseni mukaan koulupäivän jälkeen on toisinaan raskasta jäädä vielä ip-kerhoon. Ei siis ole siitä kyse että ip-toiminta ei olisi mielekästä, vaan päivästä tulee liian pitkä. Pikkukoululainen haluaisi jo kotiin. Parempi ja turvallisempi vaihtoehto ekaluokkalaiselle on kuitenkin ip kuin yksin kotona oleminen! Vakituinen tila ip-kerholle on ehdoton toive!!”

”Huonot tilat + haastava oppilasaines eivät tue lapsilähtöisyyttä. Lapsi vastasi kysymyksiin 11–12. Hän sanoi, että joulun jälkeen on alkanut viihtyä hyvin.”

”Useasti lapsemme on pyytänyt saada jäädä pitempään kuin olisi ollut tarve eli viihtyy erinomaisesti”

Kysymykseen koetteko toiminnan tukevan kotona tehtävää kasvatustyötä, on vanhemmista 36,4 prosenttia kokenut sen tukevan erittäin hyvin kotona tehtävää kasvatustyötä ja 45,5 prosenttia on kokenut sen tukevan hyvin. Vanhemmista 9,1 prosenttia on kokenut toiminnan tukevan kotona tehtävää kasvatustyötä tyydyttävästi. Vanhemmista 9,1 prosenttia ei vastannut esitettyyn kysymykseen. Väitteeseen ohjaajia on riittävästi lapsimäärää nähden, on vanhemmista 27,3 prosenttia vastannut erittäin hyvin ja hyvin on vastannut 45,5 prosenttia vanhemmista. Vanhemmista 9,1 prosenttia on kokenut ohjaajia olevan erittäin huonosti lapsimäärää nähden ja 18,2 prosenttia on jättänyt vastaamatta kyseiseen kohtaan.

Seuraavassa vanhempien kokemuksia kasvatustyön tukemisesta ja ohjaajien riittävydestä:

”En koe, että ip:llä on ollut juuri merkitystä kasvatustyössä. ”Tunne” että ip on enemmän oleskelupaikka. Hupipaikka.”

”Kaksi ohjaajaa riittää mielestäni hyvin.”

”Kaksi ohjaajaa ehdottomasti liian vähän suhteessa oppilasmäärään ja oppilasainekseen. Luulisi että edes haastava oppilasaines toisi toiminnalle jotain lisä resursseja. Jos voin järjestää nuorempien lasteni ip/ap hoidon jotenkin muuten. En kyllä laita heitä länsituulen ap/ip ryhmään. Laittakaa ihmeessä sinne jotain apuja edes syksyllä, kun lapsia on paljon, toiminta hakee muotoaan ja lapset ovat vielä alokkaita.”

”Ohjaajia voisi olla enemmänkin, nykyisin osa lapsista on hyvin levottomia, joskus jopa väkivaltaisia, silloin ei auta vaikka olisi kuinka hyviä ohjaajia, jos niitä on liian vähän.”

Vanhemmilta kysyttiin kyselyssä, oletteko perehtyneet aamu- ja iltapäivätoiminnan toimintasuunnitelmaan. Vanhemmista 9,1 prosenttia ilmoitti perehtyneensä toimintasuunnitelmaan erittäin hyvin, 27,3 prosenttia ilmoitti perehtyneensä toimintasuunnitelmaan hyvin ja tyydyttävästi 27,3 prosenttia. Vastanneista vanhemmista 27,3 prosenttia oli vastannut perehtyneensä huonosti ja 9,1 prosenttia ilmoitti perehtyneensä siihen erittäin huonosti. Väitteeseen toimintasuunnitelma on toteutunut käytännössä, on vanhemmista 9,1 prosenttia vastannut erittäin hyvin ja 54,5 prosenttia kokenut sen toteutuneen hyvin. Kyselyyn vastanneista vanhemmista 36,4 prosenttia on jättänyt vastaamatta väitteeseen. Väitteeseen aamu- ja iltapäivätoiminta on järjestetty, on vanhemmista 45,5 prosentin mielestä toiminta järjestetty erittäin hyvin ja 36,4 prosentin mielestä hyvin. Vanhemmista 9,1 prosenttia on vastannut väitteeseen tyydyttävästi ja samoin 9,1 prosenttia on vastannut huonosti.

Väitteiden ja kysymysten jälkeen vanhempia pyydettiin antamaan aamu- ja iltapäivätoiminnalle kokonaisarvosana kouluasteikolla 4-10, keskiarvoksi Länsituulella tapahtuvalle aamu- ja iltapäivätoiminnalle muodostui 8,8.

Avoimessa kysymyksessä vanhemmille annettiin mahdollisuus antaa yleisesti palautetta aamu- ja iltapäivätoiminnasta. Seuraavassa vanhempien palautetta:

”Toiminta ja ohjaajat ovat ammattitaitoisia. Suuri kiitos ohjaajille ystävällisyydestä ja lasten huomioimisesta! Ohjaajille työstään täysi 10!! Ip-

toiminnan tiloihin ja salivuorojen määrään tulisi kiinnittää enemmän huomiota. Siis vakitilat + useampi salivuoro.”

”Kaikki mennyt hienosti. Tiedottaminen helppoa, toiminta joustavaa tarvittaessa. Lapsella kavereita ja touhua, viihtyy hyvin vaikka päivä muodostuu pitkäksi.”

”Kaikki toimii todella hyvin.”

”Länsituulen ip:stä en osaa mitään negatiivista sanoa, päinvastoin! Tilojen puute (joutuvat odottelemaan että luokka tai joku muu tila vapautuu) on ainoa mistä tulee miinusta. K:lle ja M:lle isot kiitokset!”

7.3 Tulosten tarkastelua

Kyselyssä kaikki vanhemmat olivat tyytyväisiä toiminnan sijaintiin. Tähän näyttää vaikuttavan se, että toiminta tapahtuu koululla. Aamu- ja iltapäivätoiminta Länsituulella palvelevat ajallisesti perheiden tarpeita erittäin hyvin tai hyvin. Lähes kaikki vanhemmat olivat sitä mieltä, että toiminta turvaa kouluarkea erittäin hyvin. Länsituulen aamu- ja iltapäivätoiminnan lasten vanhemmat tuntuvat luottavan ohjaajien ammattitaitoon, mutta kokevat huolta lapsimääristä ja lapsiaineksesta. Suurimmaksi kritiikiksi vanhemmat ovat nostaneet sen, ettei toiminnalle ole omia tiloja, vaan toiminta järjestyy aina sen mukaan missä on vapaata. Päiväkodeissa on yleensä useampia jakotiloja, joissa lapset voivat toimia suhteellisen rauhassa. Vanhemmat saattavat kaivata aamu- ja iltapäivätoimintaan samanlaista turvallisuutta ja tilojen monipuolista käyttöä, kuin päiväkodissakin. Vanhemmat toivoivat myös lisää salivuroja ja liikuntaa aamu- ja iltapäivätoimintaan, mikä antaisi lapsille enemmän liikunnallista toimintaa. (Liite 4.) (Liite 5.)

Kyselyn vastausten perusteella on havaittavissa vastanneiden vanhempien tyytyväisyys tiedottamiseen ja yhteistyöhön ohjaajien kanssa. Vanhemmilta kysyttäessä vaikuttamismahdollisuuksia, on siinä vanhempien kokemuksissa suurta hajontaa. Syitä

on varmasti tähän monia. Osa ei koe tarpeelliseksi muuttaa mitään sisällöstä ja osa ei välttämättä tunnista tai tiedä omaa oikeuttaan osallistua toiminnan sisällön kehittämiseen. Tähän olisi hyvä kiinnittää jatkossa enemmän huomiota, sillä vanhemmissakin on varmasti idearikkaita persoonia, joilla olisi annettavaa toiminnan laadun tukemiseen ja kehittämiseen.

Vanhemmat kokevat toiminnan olevan lapsilähtöistä ja vanhemmat ovat kokeneet ohjaajien ottavan lasten toiveet huomioon. Kun lapsien toiveet otetaan huomioon toiminnan suunnittelussa, tulee toiminnasta lasten näköistä ja viihtyvyys lisääntyy sen myötä. Suurin osa vanhemmista kokee lapsensa viihtyvän toiminnassa erittäin hyvin, hyvin tai vähintään tyydyttävästi.

Suurin osa vanhemmista mieltää toiminnan tukevan kotona tehtävää kasvatustyötä, joka antaa viitteitä toimivasta kasvatuskumppanuudesta. Vanhemmilla on ollut vaikeuksia vastata kysymykseen, onko ohjaajia riittävästi lapsimäärää nähden. Suurin osa on vastannut kysymykseen hyvin ja useampi myös erittäin hyvin, mutta osa ei ole vastannut kysymykseen ja onkin perustellut, ettei osaa vastata kun ei tiedä lapsimääriä. Vanhemmilla ei siis välttämättä ole tietoa siitä kuinka isossa ryhmässä lapsi päivittäin aikaansa viettää. Aamu- ja iltapäivätoiminnan ohjaajien määrää ei ole määritelty laissa samaan tapaan kuin päivähoitossa. Vanhempien olisi hyvä tietää määrä, jotta he voisivat arvioida asiaa paremmin ja tuoda aiheen tiimoilta äänensä kuuluviin.

Vanhemmat maksavat aamu- ja iltapäivätoiminnasta ja silloin voisi olettaa, että toimintasuunnitelmaan perehdyttäisiin ja oltaisiin näin valvutuneimpia toiminnan sisällöstä ja sitä ohjaavista tekijöistä. Toimintasuunnitelmaa koskevissa kysymyksissä oli eniten hajontaa vastauksien välillä, joka tarkoittaa että on muutamia vanhempia, jotka tietävät mitä aamu- ja iltapäivätoiminta on ja sitten myös niitä, jotka eivät oikein välttämättä tiedä mitä se on ja mitä siltä pitäisi odottaa. Vanhempien perehdyttämiseen tulisi panostaa enemmän, jotta heidätkin saisi enemmän osallisiksi toiminnan kehittämiseen. Suurin osa vanhemmista kokee, että toiminta on järjestetty erittäin hyvin ja monen mielestä hyvin. Jos vanhemmat eivät ole perehtyneet toimintasuunnitelmaan ja aamu- ja iltapäivätoiminnan luonteeseen, on heidän vaikea arvioida toiminnan laatua, jos he eivät tiedä mitä siltä pitäisi odottaa.

Täytyy ottaa huomioon, että vastauksissa oli myös niitä vanhempia, jotka olivat kokeneet toiminnan olevan järjestetty tyydyttävästi tai huonosti. Tosiasia on, että kaikkia ei pysty miellyttämään, mutta toivon näiden vanhempien vastausten antavan motivaatiota toiminnan kehittämiseen, vaikka siihen ollaankin suurimmaksi osaksi tyytyväisiä. Vanhempien antama kouluarvosanakin on todella hyvä, joka kertoo suurimman osan vanhemmista olevan tyytyväisiä aamu- ja iltapäivätoimintaan.

8. JOHTOPÄÄTÖKSET JA POHDINTA

Tutkimukseni tarkoituksena oli selvittää koululaisten aamu- ja iltapäivätoiminnan roolia perheille suunnattuna palveluna. Tarkoitukseni oli tuoda tietoa siitä, kokevatko vanhemmat toiminnan riittävänä tukena pienelle koululaiselle kouluarjen kahtena ensimmäisenä vuotena. Tehtävänäni oli ottaa selvää onko toiminta laadukasta, jotta se palvelisi perheiden tarpeita mahdollisimman kattavasti ja vähentäisi merkittävästi pienten koululaisten yksinoloa ennen ja jälkeen koulupäivien.

Olen erittäin tyytyväinen vastaajien määrään, sillä vastaajien määrä oli todella kattava. Länsituulen ja Jatulin yhteinen vastausprosentti oli 51,2 prosenttia ja tavoitteena oli, että noin puolet vastaisi kyselyyni. Pidän tutkimuksen luotettavuutta melko hyvänä, sillä uskon vastanneiden vanhempien tuoneen tarpeeksi kattavasti näkemyksiään esille. Voin uskoa vastanneiden vanhempien tuovan samansuuntaisia ajatuksia kyselyssä aamu- ja iltapäivätoiminnasta, kuin niidenkin vanhempien, jotka olivat jättäneet vastaamatta kyselyyn.

Ainoa seikka mitä olin itse odottanut kyselyltä, oli vuorotyötä tekevien vanhempien ääni, joka jäi puuttumaan täysin. Ainakaan kyselyjä käydessä läpi ei sieltä löytynyt yhdenkään vastauksen kohdalla selviä viitteitä vuorotyössä käymisestä. Jos siis voisin tehdä jonkun asian toisin, ottaisin vanhempien mahdolliset työskentelyajat huomioon kysymysten asettelussa. Lisäksi olisin enemmän lisännyt vanhempien intoa vastata kyselyyn jollain paremmalla saatekirjeellä, jolla olisi tuotu vastaamisen tärkeyttä vieläkin enemmän esille perheiden näkökulmasta.

Tutkimustuloksien julkaisutapaa opinnäytetyössäni pohdin pitkään. Tutkimustuloksien julkaisutavaksi valitsin kyselyiden avaamisen kirjallisesti, sillä se tukee mielestäni tutkimuksen tulkintaa parhaalla tavalla. Myös vanhempien avoimet vastaukset ovat todella kuvaavia ja antavat laajan kuvan vastauksista. Tekstiä tukemaan liitteenä on vastausten perusteella muotoiltu taulukko. (Liite 4.) (Liite5.)

Tutkimustuloksia ei voida millään tasolla yleistää, sillä tutkimuksen kohteena olivat vain kahden eri ryhmän vanhemmat ja Haukiputaalla toimii muitakin ryhmiä.

Koululaisten aamu- ja iltapäivätoiminnan järjestäjiä on Suomessa monenlaisia ja toiminnan muotoja on erilaisia, joten tutkimustuloksiani ei voida hyödyntää kuin lähinnä yleisellä tasolla antamaan vihjeitä laadun parantamisesta. Tietysti tutkimustuloksiani voidaan käyttää ja hankesopimuksen mukaan tullaan käyttämään Haukiputaalla Länsituulessa ja Jatulissa.

Tutkimustulosten keskeisintä antia molemmissa ryhmissä oli, että vanhemmat ovat suurimmaksi osaksi tyytyväisiä aamu- ja iltapäivätoimintaan, mutta vanhemmat toivat myös rohkeasti kritiikkiä ja aktiivisesti vastasivat myös avoimiin kysymyksiin. Kyselyn antia purkaessa mielenkiintoni vain lisääntyi aiheittani kohtaan, sillä vanhemmat kertoivat monipuolisesti näkemyksiään avoimien kysymyksien kohdalla. Erityisesti kritiikki sai itseni menemään vielä enemmän syvälle sisälle tutkimukseeni. Vanhemmat kokivat tyytyväisyyttä toiminnan sijainnista, uskon että asiaan vaikuttaa molempien toimipaikkojen keskeinen sijainti kouluun nähden. Vanhemmat toivat Jatulin tiloista hyviä puolia esille, eivätkä kritisoineet niitä. Länsituulessa oltiin pettyneitä siihen, ettei uudessa koulussa ollut omia tiloja aamu- ja iltapäivätoiminnan käyttöön ja salivuoroja toivottiin enemmän.

Molempien ryhmien vanhemmat toivat esille tyytyväisyyttä ohjaajia kohtaan, vaikka oli siellä hieman kritiikkiäkin, mutta ei mitään sängen hälyttävää. Kritiikkiä antaneet vanhemmat odottavat ehkä aamu- ja iltapäivätoiminnalta enemmän ”päiväkotimaisempaa” otetta toiminnan järjestämiseen, vaikka aamu- ja iltapäivätoiminta onkin yksi lasten vapaa-ajan muoto. Yksi vanhempi olikin kuvannut aamu- ja iltapäivätoimintaa lasten hupipaikkana. Toisaalta työntekijöillä on paljon vastuuta lapsista ja toisaalta toiminta on melko vapaaluontoista, joka tuo omat haasteensa aamu- ja iltapäivätoimintaan. Itselläni jäi olo, etteivät vanhemmat oikein tiedä mikä ja mitä aamu- ja iltapäivätoiminta on ja samoja viitteitä sain työntekijöiltä jo aiemmin. Ennakkoajatuksiani tukee se, ettei monikaan vanhemmista ollut perehtynyt toimintasuunnitelmaan, josta käy ilmi toiminnan luonne. Vanhemmille järjestäisin lisää perehdytystä silloin kun toimintaa syksyllä käynnistellään. Itseäni jäi myös mietityttämään, voiko aamu- ja iltapäivätoiminnasta puhua pienten koululaisten hoitopaikkana, kun osassa lähdekirjallisuuttani siitä käytettiin nimitystä hoitopaikka ja jotkut vetävät selvää rajaa päivähoidon ja koululaisten aamu- ja iltapäivätoiminnan välille.

Huomiota tulee myös kiinnittää siihen, että vanhempien ja lasten toiveet otettaisiin paremmin huomioon. Vanhemmilta kehitysehdotuksia ja ideoita toiminnan sisältöön pitäisi kerätä useammin, kuin esimerkiksi kerran koko toimintakauden aikana. Jos yhteydenpito kodin ja työntekijöiden välillä olisi tiiviimpää, vanhemmat voisivat tuoda omia näkemyksiään paremmin esille luontevasti arkikeskustelujen yhteydessä. Toisaalta aamu- ja iltapäivätoiminta on ajallisesti niin rajoittunutta ja toiminnan luonne on mielestäni erityinen, mikä lisää haasteensa toimintaan. Koululaisten aamu- ja iltapäivätoiminnan näen ikään kuin ”väliin putoajana”, en löydä sille selkeää paikkaa. Itselle jäi kaikista lakiin viittaavista lähteistä sellainen olo, että lait antoivat aika laajat mahdollisuudet aamu- ja iltapäivätoiminnan suhteen, joka lisää aukkoja siinä kuinka se tulisi järjestää ja millainen velvoite kunnalla sen järjestämiselle oikeasti on.

Oma työskentelyni opinnäytetyöni parissa on tuonut myös itselle uusia ajattelemisen aiheita, kuten vuorotyötä tekevien perheiden tilanne ja samalla olen pohtinut omia varhaisia kouluvuosiani. Meille perheeseen otettiin koira, kun aloitin koulunkäynnin ja setäni vaimo hoiti minua ensimmäisellä luokalla. Toisella luokalla taisin selvitä kouluun itse, ainakin useimmiten ellen jäänyt ihmettelemään luontoa naapurin tytön kanssa. Asuimme syrjäkylällä ja aamulla pimeässä lähdin pelokkaana kohti linja-autopysäkkiä. Nyt tätä työtä tehdessäni olen miettinyt itseäni silloin ja muistan ajatelleeni lapsena samoja asioita, kuin lähdekirjallisuudessa olevat esimerkit pienistä koululaisista. Muistellessani niitä omia tuntemuksiani toivon sydämestäni, että asioille tehtäisiin jotain myös suuressa mittakaavassa. En todellakaan ollut valmis olemaan niin paljon yksin. Muistan kuinka kesälomalla vanhempani olivat töissä ja aikani ei kulunut millään. Poljin pyörällä ”ison tien” varteen odottamaan vanhempieni tuloa tunteja ennen heidän tuloa. Silloin tällöin pyöräretkeni venyivät ja saatoin polkea tukkirekkojen seassa. Työlle luonteva jatko olisi tutkimus lasten yksinolosta. Toivottavasti päättäjät alkavat ymmärtää, että vuorotyötä tekevien vanhempien lapsille tulisi järjestää hoitopaikka tai apuja kotiin. Sillä työtä on hankala vaihtaa, jos ei ole mihin vaihtaa. Lapsiperheiden vanhemmat tuntevat varmasti lasten yksinolosta syyllisyyttä.

Toivoisin ihmisiltä liikehdintää, jotta aamu- ja iltapäivätoimintaa voitaisiin kehittää niin, että toimintaa järjestettäisiin kaikille sitä tarvitseville ainakin ensimmäisen ja toisen vuoden oppilaille. Toivon että Haukiputaalla pysyisi sama linja kuin aiemminkin,

että kaikki ovat päässeet toimintaan mukaan, eikä paikkoja olisi rajattu määrä kuin Oulussa. Pahoin kuitenkin pelkään, että uuden Oulun myötä tämä ei enää toteudu. Työtäni voisi myös lähteä jatkamaan niin, että esimerkiksi vuoden päästä tehtäisiin samankaltainen kysely, kun Haukipudas on osa uutta Oulua. Nyt olen kuitenkin tyytyväinen tähän loppuraporttiin ja toivon että työni herättäisi monenlaisia ajatuksia aamu- ja iltapäivätoiminnan kehittämiseksi sekä lasten yksinolon ehkäisemiseksi.

LÄHTEET

Aamu- ja iltapäivätoiminnan henkilöstökokous 14.3.2012, Jatuli Haukipudas.

Alasuutari, Maarit 2003. Kuka lasta kasvattaa? Tammer-paino, Tampere.

Alasuutari, Pertti 1995. Laadullinen tutkimus. Gummerrus kirjapaino Oy, Jyväskylä.

Eskola, Jari & Suoranta, Juha 1998. Johdatus laadulliseen tutkimukseen. Vastapaino, Tampere.

Hujala, Eeva & Puroila, Anna-Maija & Parrila, Sanna & Nivala, Veijo 2007. Päivähoidosta varhaiskasvatukseen. Edufin, Hyvinkää.

Jokela, Eero & Pruuki Heli 2010. Jo iso, vielä pieni- kouluikäisen lapsen maailma. Gummerus Kirjapaino Oy, Jyväskylä.

Karlig, Marjo & Ojanen, Tuija & Sive`n, Tuula & Vihunen, Riitta & Vile`n, Marika, 1997. Lapsen aika. WSOY, Helsinki.

Koululaisten aamu- ja iltapäivätoiminnan toimintasuunnitelma 2011-2011. Haukiputaan kunta. Julkaisematon lähde.

Kyrönlampi-Kylmänen, Taina 2010. Lapsen hyvä arki. Kariston Kirjapaino Oy, Hämeenlinna.

Lammi-Taskula, Johanna & Salmi, Minna & Parrukoski Sanna 2009. Työ, perhe ja tasa-arvo. Hakupäivä 12.9.2012.

<http://www.stm.fi/c/document_library/get_file?folderId=1082856&name=DLFE-10783.pdf>

Moilanen, Vesa 2012. Kouluikäisten päivähoito. FORUM24 24.10.2012 , 6.

Niskala, Kati 2012. Aamu- ja iltapäivätoiminnan koordinaattori, Haukipudas, huhtikuu 2012.

Oulun kaupunki [http://www.ouka.fi/uusioulu/Luettu 27.3.2012](http://www.ouka.fi/uusioulu/Luettu_27.3.2012)

Parvela, Timo & Sinkkonen, Jari 2011. Ekaluokkalaisten vanhemmille. Kouluun! WSOY, EU.

Perusopetuksen Aamu- ja iltapäivätoiminnan perusteet 2011. Opetushallitus, määräykset ja ohjeet 2011:1.

Pulkkinen, Lea 2002. Mukavaa yhdessä. Sosiaalinen alkupääoma ja lapsen sosiaalinen kehitys. PS-kustannus Otavan kirjapaino Oy, Keuruu.

Pulkkinen, Lea & Launonen Leevi 2005. Eheytetty koulupäivä. Edita Prima Oy, Helsinki.

Rajala, Riitta. LAPSEN PARHAAKSI, tukea ja laatua aamu- ja iltapäivätoimintaan. Hakupäivä 20.03.2012 < http://www.oph.fi/download/47281_lapsenparhaaksi.pdf>.

Ruoppila, Isto & Hujala, Eeva & Karila, Kirsti & Kinos, Jarmo & Niiranen, Pirkko & Ojala, Mikko 1999. Varhaiskasvatuksen tutkimusmenetelmiä. Gummerus kirjapaino Oy, Jyväskylä.

Strandell, Harriet 2012. Lapset iltapäivätoiminnassa. Koululaisten valvottu vapaa-aika. Gaudeamus, Tallinna.

Starndell, Harriet & Haikkola, Lotta & Kullman Kim 2012. Lapsuuden muuttuvat tilat. Osuuskunta vastapaino, Tampere.

LIITTEET

- Liite 1. Tutkimuslupahakemus
- Liite 2. Saatekirje
- Liite 3. Asiakastyytyväisyyskysely
- Liite 4. Jatulin tutkimustulokset
- Liite 5. Länsituulen tutkimustulokset

Liite 1.

TUTKIMUSLUPAHAKEMUS

Olen Heidi Saarela Kemi-Tornion ammattikorkeakoulusta. Opiskelen sosiaalialan koulutusohjelmaa, Sosionomi(AMK). Haen tutkimuslupaa opinnäytetyötäni varten. Opinnäytetyöni aiheena on koululaisten aamu- ja iltapäivätoiminta tukena arjessa ja työni kohdistan Haukiputaalle. Teen työtäni varten kyselyn aamu- ja iltapäivätoimintaan osallistuvien lasten vanhemmille, sekä tarvittaessa haastattelen työntekijöitä.

Työn nimi on aamu- ja iltapäivätoiminta tukena arjessa, vanhempien kokemuksia aamu- ja iltapäivätoiminnasta. Opinnäytetyössäni kiinnitän erityisesti huomiota aamu- ja iltapäivätoiminnan laatuun ja sitä ohjaaviin tekijöihin Haukiputaalla. Työllä haluan selvittää olisiko aamu- ja iltapäivätoimintaa tarpeellista kehittää niin, että kaikilla toimintaa tarvitsevilla ensimmäisen ja toisen luokan oppilailla olisi oikeus päästä mukaan aamu- ja iltapäivätoimintaan, ilman kunnan asettamia kiintiöitä

Noudatan työssäni tutkimuseettisiä periaatteita. Kyselyihin vastaaminen suoritetaan nimettömänä ja tuloksia hyödynnetään vain opinnäytetyöhön ja aamu- ja iltapäivätoiminnan kehittämistä varten. Opinnäytetyö julkaistaan Theseus tietokannassa, <http://www.theseus.fi>, josta se on kaikkien luettavissa.

Opiskelijan yhteystiedot: Heidi Saarela p.0445755051 heidi.saarela3(at)edu.tokem.fi

Allekirjoitus:

Ohjaajien yhteystiedot:

Allekirjoitukset:

Liite 2.

SAATEKIRJE

Hyvät vanhemmat!

Olen Kemi-Tornion ammattikorkeakoulun sosionomiopiskelija. Teen opinnäytetyön aamu- ja iltapäivätoiminnasta. Opinnäytetyötäni varten olen tehnyt kyselyn teille vanhemmille, jonka tarkoituksena on antaa palautetta toiminnan laadusta. Pyydän palauttamaan täytetyn kyselylomakkeen nimettömänä sille varatussa suljetussa kuoressa omaan aamu- ja iltapäivätoiminnan ryhmään **perjantai 4.5 mennessä**.

Opinnäytetyö on hankkeistettu ja tuloksia tullaan hyödyntämään aamu- ja iltapäivätoiminnan kehittämiseen Haukiputaalla. Vastaamalla tähän kyselyyn, voitte vaikuttaa osaltanne toiminnan laadun parantamiseen. Kyselyn vastaukset tullaan käsittelemään luottamuksellisesti, eikä vastaajaa voi tunnistaa jälkikäteen.

Toivon mahdollisimman paljon vastauksia, jotta opinnäytetyöni antaisi mahdollisimman paljon painoarvoa toiminnan kehittämiseen. Lisätietoja saatte minulta tai aamu- ja iltapäivätoiminnan koordinaattorilta Kati Niskalalta.

Ystävällisin terveisin Heidi Saarela sosionomi(AMK)-opiskelija

heidi.saarela3(at)edu.token.fi

kati.niskala(at)ouka.fi

Liite 3 1(6)

ASIAKASTYYTYVÄISYYSKYSELY
KOULULAISTEN AAMU- JA ILTAPÄIVÄTOIMINNAN VANHEMMILLE

Taustatiedot

1. Lapsenne on mukana aamu- ja iltapäivätoiminnassa

jatulissa   länsituulella

2. Lapsenne on mukana toiminnassa

ensimmäistä vuotta   toista vuotta

3. Lapsenne osallistuu

vain aamutoimintaan

vain iltapäivätoimintaan

molempiin

Liite 3 2(6)

Seuraavissa kysymyksissä tehtävänänne on ympyröidä mielipidettänne vastaava numerovaihtoehto.

	Erittäin hyvin	Hyvin	Tyydyttävästi	Huonosti	Erittäin huonosti
4. Toiminnan sijainti vastaa tarpeitanne	5	4	3	2	1
5. Toiminta vastaa perheen tarpeita ajallisesti	5	4	3	2	1
6. Toiminta turvaa lapsenne kouluarkea	5	4	3	2	1

Seuraaville riveille voitte halutessanne kertoa kokemuksianne toiminnan sijainnista, aukiolosta ja turvallisuudesta.

Liite 3 6(6)

	Erittäin hyvin	Hyvin	Tyydyttävästi	Huonosti	Erittäin huonosti
15. Oletteko perehtyneet aamu- ja iltapäivätoiminnan toimintasuunnitelmaan	5	4	3	2	1
16. Toimintasuunnitelma on toteutunut käytännössä	5	4	3	2	1
17. Aamu- ja iltapäivätoiminta on järjestetty	5	4	3	2	1

18. Aamu- ja iltapäivätoiminnalle annan kokonaisarvosanan (kouluasteikolla 4-10) _____

Seuraaville riveille voitte antaa yleisesti palautetta saamastanne aamu- ja iltapäivätoiminnasta.

Kiitos ajastanne!

Liite 4

Jatulin tutkimustulokset

1.Koko kyselyyn osallistui 21 vastaajaa. Vastauksia Jatulin aamu- ja iltapäivätoiminnasta tuli 10.

2.Vastanneiden lapsista 40 prosenttia oli mukana aamu- ja iltapäivätoiminnassa ensimmäistä vuotta ja 60 prosenttia lapsista toista vuotta.

3.Vastanneiden lapsista aamutoiminnassa mukana oli 30 prosenttia, iltapäivätoiminnassa 10 prosenttia ja molemmissa 60 prosenttia.

Seuraavissa kysymyksissä vastaajaa pyydettiin ympyröimään mielipidettään vastaava numerovaihtoehto. Vastausvaihtoehdot olivat: erittäin hyvin (5), hyvin (4), tyydyttävästi (3), huonosti (2) ja erittäin huonosti (1). Kyselyn vastauksia tulkittaessa kävi ilmi, että kaikkiin kysymyksiin ei ollut vastattu, tai vastaus oli annettu avointen kysymysten kohdalla annettuun tilaan kirjallisesti. Seuraavassa taulukossa symboli (*) kuvaa näiden vastausten osuutta

Jatuli	Erittäin hyvin	Hyvin	Tyydyttävästi	Huonosti	Erittäin huonosti	*
4. Toiminnan sijainti vastaa tarpeitanne	90 %	10 %				
5.Toiminta vastaa perheen tarpeita ajallisesti	90 %		10 %			
6.Toiminta turvaa lapsenne kouluarkea	90 %	10 %				
7.Tiedottaminen toiminnan ja kodin välillä toimii	20 %	60 %	20 %			
8.Yhteistyö henkilökunnan ja vanhempien välillä sujuu	50 %	30 %	20 %			
9.Vanhemmat voivat vaikuttaa toimintaan ja sisältöön		60 %	20 %	20 %		
10.Toiminta on rakennettu lapsilähtöisesti	10 %	80 %	10 %			
11.Lapsenne toiveet on otettu huomioon	10 %	90 %				
12.Lapsenne viihtyy toiminnassa	30 %	60 %	10 %			
13.Koetteko toiminnan tukevan kotona tehtävää kasvatustyötä	10 %	70 %	10 %	10 %		
14.Ohjaajia on riittävästi lapsimäärään nähden		70 %	20 %	10 %		
15.Oletteko perehtyneet aamu- ja iltapäivätoiminnan	10 %	10 %	40 %	30 %		10 %
16.Toimintasuunnitelma on toteutunut käytännössä		50 %	10 %			40 %
17.Aamu ja iltapäivätoiminta on järjestetty	20 %	70 %				
* Ei vastausta tai vastaus on annettu kirjallisesti aihealueen avoimeen kysymykseen						

Liite 5

Länsituulen tutkimustulokset

1. Koko kyselyyn osallistui 21 vastaajaa. Vastauksia Länsituulen aamu- ja iltapäivätoiminnasta tuli 11.

2. Vastanneiden lapsista 72,7 prosenttia oli mukana aamu- ja iltapäivätoiminnassa ensimmäistä vuotta ja 27,3 prosenttia lapsista toista vuotta.

3. Vastanneiden lapsista kaikki olivat mukana ainoastaan iltapäivätoiminnassa.

Seuraavissa kysymyksissä vastaajaa pyydettiin ympyröimään mielipidettään vastaava numerovaihtoehto. Vastausvaihtoehdot olivat: erittäin hyvin (5), hyvin (4), tyydyttävästi (3), huonosti (2) ja erittäin huonosti (1). Kyselyn vastauksia tulkittaessa kävi ilmi, että kaikkiin kysymyksiin ei ollut vastattu, tai vastaus oli annettu avointen kysymysten kohdalla annettuun tilaan kirjallisesti. Seuraavassa taulukossa symboli (*) kuvaa näiden vastausten osuutta.

Länsituuli	Erittäin hyvin	Hyvin	Tyydyttävästi	Huonosti	Erittäin huonosti	*
4. Toiminnan sijainti vastaa tarpeitanne	100,0 %					
5. Toiminta vastaa perheen tarpeita ajallisesti	90,9 %	9,1 %				
6. Toiminta turvaa lapsenne kouluarkea	72,7 %	18,2 %	9,1 %			
7. Tiedottaminen toiminnan ja kodin välillä toimii	72,7 %	27,3 %				
8. Yhteistyö henkilökunnan ja vanhempien välillä sujuu	81,8 %	18,2 %				
9. Vanhemmat voivat vaikuttaa toimintaan ja sisältöön	18,2 %	45,5 %	9,1 %	9,1 %	9,1 %	9,1 %
10. Toiminta on rakennettu lapsilähtöisesti	45,5 %	36,4 %	18,2 %			
11. Lapsenne toiveet on otettu huomioon	45,5 %	54,5 %				
12. Lapsenne viihtyy toiminnassa	54,5 %	36,4 %	9,1 %			
13. Koetteko toiminnan tukevan kotona tehtävää kasvatustyötä	36,4 %	45,5 %	9,1 %			9,1 %
14. Ohjaajia on riittävästi lapsimäärään nähden	27,3 %	45,5 %			9,1 %	18,2 %
15. Oletteko perehtyneet aamu- ja iltapäivätoiminnan	9,1 %	27,3 %	27,3 %	27,3 %	9,1 %	
16. Toimintasuunnitelma on toteutunut käytännössä	9,1 %	54,5 %				36,4 %
17. Aamu ja iltapäivätoiminta on järjestetty	45,5 %	36,4 %	9,1 %	9,1 %		
* Ei vastausta tai vastaus on annettu kirjallisesti aihealueen avoimeen kysymykseen						